

Komitet Główny
Olimpiady Geograficznej

Polskie Towarzystwo Geograficzne

XLIV OLIMPIADA GEOGRAFICZNA 2017/2018

www.olimpiadageograficzna.edu.pl

XLIV OLIMPIADA GEOGRAFICZNA

2017/2018

Olimpiady przedmiotowe działają na podstawie „Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad” (Dziennik Ustaw RP nr 13 z dn. 18 II 2002 r., poz. 125 z późn. zm.).

W oparciu o wyniki konkursu „Organizacja i przeprowadzenie olimpiad i turniejów w latach szkolnych 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019”, Ministerstwo Edukacji Narodowej powierzyło organizację i przeprowadzenie trzech edycji Olimpiady Geograficznej w latach 2016–2019 Polskiemu Towarzystwu Geograficznemu.

SPIS TREŚCI

	I. STULECIE POLSKIEGO TOWARZYSTWA GEOGRAFICZNEGO	6	
	II. INFORMACJE WSTĘPNE	10	
	III. REGULAMIN OGÓLNOPOLSKIEJ OLIMPIADY GEOGRAFICZNEJ	14	
	IV. LITERATURA	28	
	V. ORGANIZACJA ZAWODÓW	30	
	VI. TERMINARZ ZAWODÓW	34	
	VII. TEMATY PRAC ZAWODÓW I STOPNIA	36	
	VIII. MIĘDZYNARODOWE ZAWODY GEOGRAFICZNE	44	
	IX. NAGRODY OLIMPIADY GEOGRAFICZNEJ	48	

Fot. Krzysztof Piasecki

Fot. Krzysztof Piasecki

Fot. Krzysztof Piasecki

Zawody finałowe XLIII Olimpiady Geograficznej, Suwałki,
20–23 kwietnia 2017

Szanowni Państwo! Drodzy Uczniowie!

Zawody Olimpiady Geograficznej zostaną rozegrane w roku szkolnym 2017/2018 już po raz 44. Ich charakter będzie szczególny ze względu na przypadającą w 2018 roku rocznicę 100-lecia Polskiego Towarzystwa Geograficznego.

Dokonywania polskiej geografii są imponujące. Wystarczy nadmienić, że jej początki sięgają wieków średnich, i że już pod koniec XV wieku w Akademii Krakowskiej prowadzono wykłady z zakresu tej dziedziny wiedzy. Także później, geografia na ziemiach polskich rozwijała się nadal, mając swój „złoty wiek” trwający od końca wieku XV do początku XVII wieku. Kolejne ożywienie przedsięwzięć geograficznych, podyktowane w znacznym stopniu względami państwowymi, trwało do połowy XIX wieku. Natomiast rozwój nowożytnej geografii polskiej wiąże się z osobą Wincentego Pola, twórcy pierwszej na ziemiach polskich Katedry Geografii, uruchomionej na Uniwersytecie Jagiellońskim w 1849 roku. Przenosząc się do końca okresu rozbiorów nie sposób pominąć dokonań Eugeniusza Romera w procesie wytyczania granic odradzającej się Polski. Również inni geografowie, prowadząc badania naukowe na wysokim poziomie, rozwinęli i ukształtowali w dwudziestolecie międzywojennym tzw. szkoły geograficzne. Odwołując się do tego czasu należy podkreślić, jak niezwykle ważnym elementem edukacji był motyw patriotyczny.

Polska geografia, także obecnie, reprezentuje wysoki światowy poziom, a jej aplikacyjny charakter przejawia się w licznych projektach realizowanych wspólnie z partnerami z zagranicy. Współczesnym dokonaniom towarzyszy pamięć o wielkich polskich podróżnikach, odkrywcach i badaczach, których dokonania są znane i cenione na wszystkich kontynentach, m.in. Ignacego Domeyki w Ameryce Południowej, Pawła Edmunda Strzeleckiego w Australii, Jana Stanisława Kubalego w Oceanii, Jana Czerskiego, Aleksandra Czekanowskiego i Benedykta Dybrowskiego w Azji, Stefana Szolc-Rogozińskiego w Afryce, Henryka Arctowskiego i Antoniego Bolesława Dobrowolskiego w Antarktyce.

Start i rywalizacja w ramach Olimpiady Geograficznej stanowi dla każdego zawodnika możliwość poznania siebie, ocenienia opanowanej wiedzy i umiejętności na tle rówieśników i uzyskania laurów zwycięzcy, a ponadto, daje szansę reprezentowania Polski na zawodach Międzynarodowej Olimpiady Geograficznej. Zaszczyc ten będzie miał w roku 2018 charakter wyjątkowy i niepowtarzalny.

Z. Podgórski

Dr hab. Zbigniew Podgórski

Przewodniczący Komitetu Głównego
Olimpiady Geograficznej

Stulecie Polskiego Towarzystwa Geograficznego (1918–2018) – Rok Polskiej Geografii 2018

W 2018 r. przypada ważna rocznica 100-lecia utworzenia Polskiego Towarzystwa Geograficznego. Zostało ono założone w Warszawie w styczniu 1918 r., u progu odzyskania przez Polskę niepodległości. Podkreśleniem rangi wydarzenia sprzed stu lat jest uchwała Komitetu Nauk Geograficznych PAN o uznaniu Roku Jubileuszowego 2018 „Rokiem polskiej geografii”.

Przez te 100 lat Towarzystwo nieustannie uświadamiało Polakom, jak ważną rolę w życiu gospodarczym, społecznym i kulturalnym odgrywa szeroko rozumiana kultura geograficzna. Nasi Antenaci udowadniali to w różnych okresach dziejowych. Obok historii i polonistyki to właśnie geografia stanowiła główne ogniwo wychowania patriotycznego wielu pokoleń młodzieży polskiej. Geografowie byli na pierwszej linii frontu w walce o zachowanie w społeczeństwie świadomości narodowej. Smutnym potwierdzeniem tej aktywności geografów są listy zesłańców syberyjskich, przymusowych wygnańców w latach rozbiorów czy strat polskiej geografii w latach II wojny światowej.

W pierwszym okresie głównym celem Towarzystwa było zjednoczenie środowiska geografów podzielonego w wyniku ponadwiekowej niewoli związanej z rozbiorami i zaborami. Równocześnie geografowie bardzo aktywnie zaangażowali się w dzieło tworzenia niepodległego państwa polskiego i odbudowy państwowości polskiej. W 1922 r. w Krakowie powstał pierwszy oddział terenowy, kolejne zakładano w następnych latach. W 1926 r. odrębne Towarzystwo Geograficzne powstało we Lwowie (Eugeniusz Romer), w 1928 r. w Poznaniu (Stanisław Pawłowski). W 1922 r. utworzono Zrzeszenie Polskich Nauczycieli Geografii (ZPNG).

Rosła ranga PTG na forum międzynarodowym. Polska była organizatorem dwóch wielkich imprez geograficznych: II Zjazdu Słowiańskich Geografów i Etnografów (1–11 VI 1927) oraz XIV Kongresu Międzynarodowej Unii Geograficznej (Warszawa, 21–31 VIII 1934). Patronat honorowy nad Kongresem MUG objęli Marszałek Józef Piłsudski oraz Prezydent RP Ignacy Mościcki. Zaszczytną funkcję wiceprezydenta MUG pełnili Eugeniusz Romer (1931–1938) i Stanisław Pawłowski (1938–1940).

W dniach 9–12 czerwca 1946 r. we Wrocławiu odbył się zjazd zjednoczeniowy towarzystw i organizacji geograficznych: PTG, Towarzystwa Geograficznego w Poznaniu oraz Zrzeszenia Polskich Nauczycieli Geografii. PTG stało się w tym czasie głównym organizatorem życia naukowego w zakresie geografii. Inicjowało szereg projektów badawczych, częściowo realizowanych w oparciu o własne stacje terenowe, prowadziło aktywną działalność wydawniczą. Niezwłocznie włączyło się w proces odbudowy zniszczonej Polski i zagospodarowania tzw. Ziemi Odzyskanych.

Od 1964 r. w ramach PTG zaczęły powstawać komisje specjalistyczne i naukowe, których liczba systematycznie wzrastała. W latach 60. XX w. pojawiły się pierwsze powojenne ekspedycje naukowe organizowane pod szyldem PTG, m. in.: wyprawa morską jachtem „Śmiały” do Ameryki Południowej, połączona z badaniami terenowymi w Chile (1965–1967), wyprawa naukowa na Islandię (1968). PTG patronowało również coraz liczniejszemu wyprawom polarnym. W 1974 r. PTG wspólnie z Ministerstwem Oświaty i Wychowania zaczęło organizować szkolne Olimpiady Geograficzne. Inicjatorką i wieloletnią przewodniczącą olimpiady była Profesor Anna Dylikowa.

W 2017 r. działały 22 Oddziały (18 regionalnych i 4 merytoryczne) oraz 10 komisji problemowych. Towarzystwo liczy około 1500 członków, organizuje rocznie 5–7 konferencji o zasięgu międzynarodowym, wydaje trzy periodyki: „Czasopismo Geograficzne”, Polski Przegląd Kartograficzny i „Teledetekcję Środowiska” oraz około 5 publikacji o charakterze zwartym. W 2006 r. PTG zostało wpisane na listę organizacji pożytku publicznego.

Wyrazem uznania dla rosnącej rangi polskiej geografii, zwłaszcza w latach 1960. i 1970., był też wybór Polaków do najwyższych władz Międzynarodowej Unii Geograficznej. I tak wiceprezydentami MUG byli Stanisław Leszczycki (1964–1968 i 1972–1976) oraz Jerzy Kostrowicki (1976–1984), sekretarzem generalnym i skarbnikiem Leszek Kosiński (1984–1992). W latach 1968–1972 S. Leszczycki pełnił funkcję Prezydenta MUG. W dniach 18–22 sierpnia 2014 r. w Krakowie odbyła się Konferencja Regionalna Międzynarodowej Unii Geograficznej, zainicjowana i współorganizowana przez PTG.

Geografowie polscy mogą być dumni z osiągnięć swojego najważniejszego stowarzyszenia naukowo-społecznego, jednoczącego naukowców, nauczycieli i sympatyków geografii. Dlatego też od kilku lat trwają intensywne przygotowania do uroczystych i godnych obchodów Jubileuszu. Wiosną 2014 r. w łonie Prezydium ZG PTG zawiązała się grupa robocza, przygotowująca działania związane ze 100-leciem PTG. W kolejnych latach opracowano kilka wstępnych projektów dotyczących wizji Jubileuszu oraz kalendarium obchodów. Wykrystalizowała się idea rocznicy jako szerokiego święta jednoczącego geografów i ruch geograficzny w Polsce. Obchody Jubileuszu formalnie zainaugurował Polsko-Francuski Kongres Geograficzny w Paryżu (2–4 czerwca 2016 r.). Towarzyszyły mu dwie wystawy okolicznościowe: w Bibliotece Polskiej w Paryżu (kartograficzna) oraz w Stacji Naukowej PAN w Paryżu (nt. tradycji i współczesności w geografii).

W styczniu 2017 r. odbyło się historyczne, wspólne posiedzenie połączonych Prezydiów Komitetu Nauk Geograficznych PAN i Polskiego Towarzystwa Geograficznego oraz Przewodniczącego Konferencji Kierowników Jednostek Geograficznych. Powołano Komitet Sterujący ds. Obchodów Roku Polskiej Geografii 2018, w którego skład weszli przedstawiciele tych organizacji. Dotychczas odbyło się szereg spotkań środowiskowych, mających na celu integrację całego środowiska oraz wypracowanie optymalnej i efektywnej formuły obchodów Jubileuszu i Roku. M.in. w styczniu 2017 r. miała miejsce debata Oddziałów i Komisji PTG nad propozycjami imprez okolicznościowych – wystaw, konferencji, wycieczek, konkursów itp. W czerwcu br. odbyło się spotkanie z udziałem przedstawicieli Komisji problemowych PTG, ośrodków i stowarzyszeń geograficznych.

POLSKIE TOWARZYSTWO GEOGRAFICZNE

POLSKIE
TOWARZYSTWO GEOGRAFICZNE

1918 100 2018

Multum interese, utrum rem ipsam, an libros inspicias.

ul. KRAKOWSKIE PRZEDMIEŚCIE 30 • 00-927 WARSZAWA
tel. / fax: (48 22) 826 17 94 • e-mail: ptg@uw.edu.pl • www.ptg.pan.pl

W efekcie dyskusji i rosnącej współpracy środowiska powstaje coraz bogatszy program obchodów Roku 2018. W chwili obecnej zgłoszonych jest około 100 różnego rodzaju uroczystości. M.in. 27 stycznia 2018 r. – dokładnie w stulecie spotkania założycielskiego PTG w Warszawie odbędzie się uroczyste Posiedzenie Zarządu Głównego PTG. W dniach 12–14 kwietnia planowany jest Kongres Geografii Polskiej, którego Gospodarzem jest Wydział Geografii i Studiów Regionalnych UW, który równocześnie z PTG świętuje swoje 100-lecie geografii uniwersyteckiej. Planowane są też działania związane z nadaniem najwyższej rangi publicznej – w tym upamiętnieniem rocznicy przez polski Sejm oraz Honorowym Patronatem Prezydenta RP nad cyklem wydarzeń Roku Polskiej Geografii 2018.

Planowany jest też szereg okolicznościowych wydawnictw. M.in. trwają prace nad monografią: „Słownik biograficzny geografów polskich”, „Geografia polska i geografowie w latach II wojny światowej”, nt. historii Oddziałów i Komisji PTG oraz sylwetek Członków Honorowych PTG.

Organizacja obchodów wymaga też wsparcia finansowego – stąd też m.in. uruchomiono sprzedaż okolicznościowego kubka (<https://ptgeo.org.pl/100-lat-ptg/100-zl-na-100-lecie-ptg/>), a cała akcja „100 zł na stulecie PTG” ma wspomóc różne podejmowane działania, wymagające niezbędnych środków pieniężnych (m.in. wmurowanie tablicy okolicznościowej).

Pragniemy, aby Jubileusz odbywał się godnie, z podkreśleniem rangi Towarzystwa i polskiej geografii. Mamy nadzieję, że to wyjątkowe wydarzenie pozwoli nie tylko na lepszą integrację geografii polskiej, ale także odzyskać należne jej miejsce w świadomości społecznej. Jest to cel strategiczny i nadrzędny w obliczu szybkich zmian cywilizacyjnych i społeczno-ekonomicznych, którym podlega także polska geografia jako nauka i wiedza praktyczna.

Zapraszamy wszystkich geografów i sympatyków naszej dyscypliny do włączenia się w obchody naszego wspólnego Święta – Rok 2018 jest nasz!

Antoni Jackowski, Przewodniczący Polskiego Towarzystwa Geograficznego

Przemysław Śleszyński, Wiceprzewodniczący Polskiego Towarzystwa Geograficznego,
Sekretarz Naukowy Komitetu Nauk Geograficznych PAN

Aktualizowane na bieżąco informacje nt. Jubileuszu PTG i Roku 2018 znajdują się na oficjalnej stronie internetowej PTG – <http://www.ptgeo.org.pl/>

II. INFORMACJE WSTĘPNE

Celem Olimpiady Geograficznej jest rozbudzanie wśród młodzieży szkolnej zainteresowania geografią, wykrywanie i rozwijanie uzdolnień, pobudzanie do twórczego myślenia, podnoszenie poziomu wiedzy geograficznej uczniów i umiejętności jej stosowania w działaniu praktycznym. Olimpiada służy też zapewnieniu doptywu odpowiednich kandydatów do szkół wyższych lepiej przygotowanych do studiów oraz wyłanianiu reprezentacji Polski na zawody Międzynarodowej Olimpiady Geograficznej.

Olimpiadę przeprowadza Komitet Główny powołany przez Polskie Towarzystwo Geograficzne.

Prezydium Komitetu Głównego:

» przewodniczący	dr hab. Zbigniew Podgórski, prof. UKW
» wiceprzewodnicząca	prof. dr hab. Teresa Madeyska
» koordynator projektu	mgr Tomasz Sawicki
» przewodniczący Komisji Zadań	dr hab. Przemysław Śleszyński, prof. IGIPZ PAN
» członek Prezydium	dr hab. Marek Barwiński, prof. UŁ
» członek Prezydium	prof. dr hab. Bolesław Domański
» sekretarz	dr Joanna Uroda

Członkowie Komitetu Głównego:

mgr Anna Becker-Kulińska,	dr Tomasz Rachwał,
dr hab. inż. Marek Doktor, prof. AGH,	dr Jolanta Rodzoś,
mgr inż. Dorota Dorochowicz,	mgr Małgorzata Sikorska,
dr Adam Gendźwiłł,	dr Ryszard Szczęsny,
mgr Agnieszka Klimczewska,	dr Krystyna Szmigiel,
Krzysztof Piasecki,	mgr Jakub Szmyd (sekretarz Komisji Zadań),
dr hab. Joanna Plit, prof. IGIPZ PAN,	prof. dr hab. Wiesław Ziąja

Członkowie Komitetu Głównego – przedstawiciele Komitetów Okręgowych:

dr Maria Adamczewska,	dr Bożena Kicińska,
prof. dr hab. Ryszard Borówka,	dr Mirosław Mularczyk,
dr hab. Teresa Brzezińska-Wójcik,	dr hab. Wiktor Osuch, prof. UP,
dr hab. Piotr Gębica, prof. WSiIZ,	prof. dr hab. Tadeusz Palmowski,
dr hab. Adam Hibszer,	dr hab. Iwona Piotrowska prof. UAM,
dr hab. Elżbieta Jekatierynczuk-Rudczyk,	dr Waldemar Sroka

Adres biura Komitetu Głównego:

ul. Podbipięty 2, 02-732 Warszawa (stałe dyżury: wtorki 16–18)
tel.: **22 843 7469**, e-mail: biuro@olimpiadageograficzna.edu.pl
strona internetowa: www.olimpiadageograficzna.edu.pl

Zawody I stopnia są etapem szkolnym.

Za organizację i przeprowadzenie zawodów II stopnia odpowiedzialne są (powołane przez Komitet Główny) Komitety Okręgowe, działające w porozumieniu z Kuratoriami Oświaty.

Wszelkich informacji związanych z przebiegiem Olimpiady udzielają Sekretarze Komitetów Okręgowych.

Lp.	Siedziba Komitetu Okręgowego	Przewodniczący Komitetu Okręgowego	Sekretarz Komitetu Okręgowego	Województwa podlegające Komitetowi Okręgowemu
1	Białystok	dr hab. Elżbieta Jekatierynczuk-Rudczyk	mgr Beata Gawryluk	podlaskie
2	Gdańsk	dr Wojciech Portalski	mgr Jacek Niesyt	pomorskie
3	Kielce	dr Mirosław Mularczyk	mgr Ewa Fogelman	świętokrzyskie
4	Kraków	dr hab. Wiktor Osuch, prof. UP	mgr Ewelina Brońka	małopolskie
5	Lublin	dr hab. Jan Rodzik, prof. UMCS	mgr Katarzyna Dobek	lubelskie
6	Łódź	dr Maria Adamczewska	mgr Elżbieta Buszkiewicz	łódzkie
7	Olsztyn	vacat	mgr Grażyna Ziółkowska	warmińsko-mazurskie
8	Poznań	prof. dr hab. Andrzej Kostrzewski	mgr Adrian Cierniak	wielkopolskie
9	Rzeszów	dr hab. Piotr Gębica, prof. WSiIZ	mgr Renata Gębica	podkarpackie
10	Sosnowiec	dr hab. Adam Hibszer	mgr Elżbieta Markowiak	śląskie
11	Szczecin	prof. dr hab. Ryszard Borówka	inż. Bożena Kosińska	lubuskie zachodniopomorskie
12	Toruń	dr Przemysław Charzyński	mgr Tomasz Sojka	kujawsko-pomorskie
13	Warszawa	dr Maria Korotaj-Kokoszczynska	mgr Magdalena Dobrowolska	mazowieckie
14	Wrocław	dr hab. Zdzisław Jary, prof. UW	mgr Barbara Bierońska	dolnośląskie opolskie

K.O. z siedzibą w Białymstoku (obejmuje woj. podlaskie)
 Uniwersytet w Białymstoku, Instytut Biologii
 ul. Ciołkowskiego 1J, 15-245 Białystok
 Sekretarz: mgr Beata Gawryluk
 tel. kom. 503 911 290
 e-mail: bialystok@olimpiadageograficzna.edu.pl

K.O. z siedzibą w Gdańsku (obejmuje woj. pomorskie)
 Uniwersytet Gdański, Katedra Geografii Ekonomicznej
 ul. Bażyńskiego 4 – bud. B, 80-952 Gdańsk
 Sekretarz: mgr Jacek Niesyt
 tel. kom. 697 759 416; tel. służb. 58 523 6576
 e-mail: gdansk@olimpiadageograficzna.edu.pl

K.O. z siedzibą w Kielcach (obejmuje woj. świętokrzyskie)
 Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Instytut Geografii
 ul. Świętokrzyska 15, 25-406 Kielce
 Sekretarz: mgr Ewa Fogelman
 tel. kom. 502 565 759
 e-mail: kielce@olimpiadageograficzna.edu.pl

K.O. z siedzibą w Krakowie (obejmuje woj. małopolskie)
 Uniwersytet Pedagogiczny, Instytut Geografii
 ul. Podchorążych 2, 30-084 Kraków
 Sekretarz: mgr Ewelina Brońka
 tel. kom. 501 579 490
 e-mail: krakow@olimpiadageograficzna.edu.pl

K.O. z siedzibą w Lublinie (obejmuje woj. lubelskie)
 Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
 Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej
 al. Kraśnicka 2c.d, 20-718 Lublin
 Sekretarz: mgr Katarzyna Dobek
 tel. kom. 602 297 148
 e-mail: lublin@olimpiadageograficzna.edu.pl
 strona internetowa: <http://ptgeogr.umcs.lublin.pl/>

K.O. z siedzibą w Łodzi (obejmuje woj. łódzkie)
 Uniwersytet Łódzki, Zakład Geologii
 ul. Narutowicza 88, 90-139 Łódź
 Sekretarz: mgr Elżbieta Buszkiewicz
 tel. dom. 42 617 0512; tel. kom. 501 374 936
 e-mail: lodz@olimpiadageograficzna.edu.pl
 strona internetowa: <http://www.hydro.geo.uni.lodz.pl/>

K.O. z siedzibą w Olsztynie (obejmuje woj. warmińsko-mazurskie)
 Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
 ul. Głowackiego 17, 10-447 Olsztyn
 Sekretarz: mgr Grażyna Ziółkowska
 tel. kom. 501 049 582
 e-mail: olsztyn@olimpiadageograficzna.edu.pl

K.O. z siedzibą w Poznaniu (obejmuje woj. wielkopolskie)
 Uniwersytet Adama Mickiewicza, Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych
 ul. Dziegielewska 27, 61-680 Poznań
 Sekretarz: mgr Adrian Cierniak
 tel. służb. 61 829 6150
 e-mail: poznan@olimpiadageograficzna.edu.pl

K.O. z siedzibą w Rzeszowie (obejmuje woj. podkarpackie)
 Centrum Turystyki i Rekreacji WSliZ
 Katedra Geografii
 Kielnarowa 386A, 36-020 Tyczyn
 Sekretarz: mgr Renata Gębica
 tel. kom. 501 564 554
 e-mail: rzeszow@olimpiadageograficzna.edu.pl

K.O. z siedzibą w Sosnowcu (obejmuje woj. śląskie)
 Uniwersytet Śląski, Wydział Nauk o Ziemi pok. 1502
 ul. Będzińska 60, 41-200 Sosnowiec
 Sekretarz: mgr Elżbieta Markowiak
 tel. kom. 500 475 105; tel. służb. 32 368 9878
 e-mail: sosnowiec@olimpiadageograficzna.edu.pl
 strona internetowa: <http://ptg.wnoz.us.edu.pl/>

K.O. z siedzibą w Szczecinie (obejmuje woj. lubuskie i zachodniopomorskie)
 Uniwersytet Szczeciński, Instytut Nauk o Morzu, Zakład Geologii i Paleogeografii
 ul. Mickiewicza 18, 70-383 Szczecin
 Sekretarz: inż. Bożena Kosińska
 tel. służb. 91 444 2509; tel. kom. 601 780 030
 e-mail: szczecin@olimpiadageograficzna.edu.pl

K.O. z siedzibą w Toruniu (obejmuje woj. kujawsko-pomorskie)
 Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Wydział Nauk o Ziemi, Katedra Gleboznawstwa
 ul. Lwowska 1, 87-100 Toruń
 Sekretarz: mgr Tomasz Sojka
 tel. kom. 693 855 903
 e-mail: torun@olimpiadageograficzna.edu.pl
 strona internetowa: <https://sites.google.com/site/olimpiadageotorun/>

K.O. z siedzibą w Warszawie (obejmuje woj. mazowieckie)
 Uniwersytet Warszawski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych
 ul. Krakowskie Przedmieście 30, 00-927 Warszawa
 Sekretarz: mgr Magdalena Dobrowolska
 tel. kom. 532 112 673
 e-mail: warszawa@olimpiadageograficzna.edu.pl
 strona internetowa: <http://www.wgsr.uw.edu.pl/olimpiada>

K.O. z siedzibą we Wrocławiu (obejmuje woj. dolnośląskie i opolskie)
 Uniwersytet Wrocławski, Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego
 Plac Uniwersytecki 1, 50-137 Wrocław
 Sekretarz: mgr Barbara Bierońska
 tel. służb. 71 375 2288; tel. kom. 663 589 181
 e-mail: wroclaw@olimpiadageograficzna.edu.pl
 strona internetowa: http://www.geogr.uni.wroc.pl/15_olimpiada_o1_onas.html/

III. REGULAMIN OGÓLNOPOLSKIEJ OLIMPIADY GEOGRAFICZNEJ

Olimpiada Geograficzna działa od roku szkolnego 1974 / 75. Od początku działalności Olimpiady Geograficznej jej głównymi celami są:

- rozbudzanie wśród młodzieży szkolnej zainteresowania geografią i naukami geograficznymi,
- wykrywanie i rozwijanie uzdolnień,
- pobudzanie do twórczego myślenia,
- podnoszenie poziomu wiedzy geograficznej uczniów i umiejętności jej zastosowania w działaniu praktycznym.

Ponadto celami olimpiady są:

- wyłanianie uczniów – zawodników na zawody i olimpiady międzynarodowe,
- zapewnianie doptywu lepiej przygotowanych do studiów kandydatów do szkół wyższych,
- podnoszenie poziomu nauczania oraz popularyzacja nowych osiągnięć naukowych wśród nauczycieli pracujących z uczniem zdolnym.

Olimpiada Geograficzna działa na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzenia konkursów, turniejów i olimpiad (Dz. U. 2002 r. Nr 13 poz. 125 z późn. zm.).

Olimpiada Geograficzna jest finansowana ze środków Ministerstwa Edukacji Narodowej, ze środków własnych oraz pozyskanych od sponsorów.

- d. wspieranie Komitetu Głównego w organizowaniu Olimpiady i pozyskiwaniu sponsorów;
 - e. prowadzenie działań promocyjnych upowszechniających Olimpiadę Geograficzną.
- 1.3. Zadaniem Komitetu Głównego Olimpiady Geograficznej jest:
 - a. organizowanie krajowych zawodów Olimpiady Geograficznej;
 - b. wyłanianie uczniów na międzynarodowe zawody i olimpiady geograficzne;
 - c. pozyskiwanie sponsorów i darczyńców;
 - d. prowadzenie rozliczeń finansowych;
 - e. składanie sprawozdań merytorycznych i finansowych do MEN;
 - f. działanie promocyjne upowszechniające Olimpiadę Geograficzną;
 - g. współpraca z Komisją Edukacji oraz Grupą Zadaniową ds. Międzynarodowej Olimpiady Geograficznej przy Międzynarodowej Unii Geograficznej.
 - 1.4. Polskie Towarzystwo Geograficzne ma prawo do:
 - a. reprezentowania Olimpiady na zewnątrz;
 - b. powierzania przeprowadzenia Olimpiady Komitetowi Głównemu Olimpiady Geograficznej;
 - c. rozstrzygania sporów w sprawach dotyczących Olimpiady, za wyjątkiem odwołań w związku z przeprowadzaną Olimpiadą;
 - d. nawiązywania współpracy z partnerami zewnętrznymi (w tym m.in. sponsorami);
 - e. powoływania i, w uzasadnionych przypadkach, odwoływania członków Komitetu Głównego.
- Szczegółowe prawa dotyczące przeprowadzenia zawodów przysługują Komitetowi Głównemu Olimpiady Geograficznej jako bezpośredniemu organizatorowi Olimpiady (par. 2 regulaminu).
- 1.5. Polskie Towarzystwo Geograficzne ma obowiązek zapewnić przeprowadzenie Olimpiady Geograficznej zgodnie z niniejszym regulaminem oraz powszechnie obowiązującymi przepisami prawa.

Rozdział I – Olimpiada i jej organizator

§1. Prawa i obowiązki Organizatora

- 1.1. Organizatorem Olimpiady jest Polskie Towarzystwo Geograficzne. Do realizacji Olimpiady Geograficznej Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Geograficznego powołuje Komitet Główny Olimpiady Geograficznej, składający się z członków Towarzystwa oraz innych osób, legitymujących się wiedzą i doświadczeniem potrzebnym do prawidłowej realizacji zadania. Komitet Główny Olimpiady Geograficznej ma siedzibę w Warszawie:
ul. Podbielińska 2, 02-732 Warszawa, tel. 22 843 7469,
e-mail: biuro@olimpiadageograficzna.edu.pl,
strona internetowa: www.olimpiadageograficzna.edu.pl
- 1.2. Zadaniem Polskiego Towarzystwa Geograficznego jest:
 - a. powołanie Komitetu Głównego Olimpiady Geograficznej;
 - b. zatwierdzenie struktury organizacyjnej i regulaminu działania Komitetu;
 - c. rozstrzyganie kwestii spornych dotyczących pracy Komitetu, za wyjątkiem odwołań w związku z przeprowadzaną Olimpiadą;

§2. Struktura organizacyjna olimpiady

- 2.1. Olimpiadę przeprowadza Komitet Główny Olimpiady Geograficznej oraz Komitety Okręgowe powołane przez Komitet Główny i działające w porozumieniu z Kuratoriami Oświaty. Wykaz Komitetów Okręgowych wraz z zasięgiem terytorialnym ich działania i danymi adresowymi jest zamieszczony na stronie internetowej Olimpiady.
- 2.2. Komitet Główny Olimpiady Geograficznej
 - a. Komitet Główny powoływany jest przez Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Geograficznego. Aktualny skład Komitetu Głównego Olimpiady Geograficznej zamieszczany jest na stronie internetowej Olimpiady;
 - b. Komitet Główny pracuje w składzie prezydium oraz w składzie plenarnym;
 - c. w skład Komitetu Głównego mogą wchodzić członkowie PTG lub inne osoby – pracownicy naukowcy Polskiej Akademii Nauk, uniwersytetów i innych wyższych uczelni, specjaliści z zakresu nauk geograficznych i pokrewnych, dydaktycy oraz nauczyciele oraz inne osoby, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzenia konkursów, turniejów i olimpiad (Dz. U. 2002 r. Nr 13 poz. 125 z późn. zm.);

- d. Komitet Główny składa się z nie więcej niż 35 członków, w tym przewodniczących lub przedstawicieli komitetów okręgowych;
- e. Komitet Główny w głosowaniu tajnym wyłania ze swego składu przewodniczącego oraz w sposób jawny powołuje członków prezydium liczącego nie więcej niż 7 osób. Aktualny skład prezydium zamieszczany jest na stronie internetowej Olimpiady;
- f. do zadań Komitetu Głównego należy przygotowanie i przeprowadzenie kolejnych etapów Olimpiady Geograficznej zgodnie z regulaminem, a w szczególności:
 - i. organizacja sieci okręgów i współpraca z sekretarzami Komitetów Okręgowych;
 - ii. przygotowanie zadań na poszczególne etapy Olimpiady z wyjątkiem pierwszej części etapu szkolnego;
 - iii. prowadzenie dokumentacji zawodów;
 - iv. ogłaszanie na stronie internetowej tematów prac drugiej części etapu szkolnego wraz ze wskazaniem do ich wykonania;
 - v. wydawanie instrukcji do sprawdzania i oceniania prac etapu szkolnego przez komisje szkolne i Komitety Okręgowe (podczas weryfikacji);
 - vi. zachowanie tajemnicy zadań II i III etapu zawodów;
 - vii. zapewnienie odpowiednich środków do realizacji zawodów, w tym pozyskiwanie sponsorów i darczyńców;
 - viii. zamieszczanie na stronie internetowej informacji niezbędnych dla uczestników zawodów poszczególnych etapów;
 - ix. zapewnienie warunków logistycznych do przeprowadzenia zawodów finałowych;
 - x. organizacja przebiegu i przeprowadzenie finału oraz jego uroczystego zakończenia;
 - xi. prowadzenie rozliczeń finansowych;
 - xii. rozpatrywanie odwołań zawodników związanych z II i III etapem o których mowa w § 6;
 - xiii. składanie sprawozdań merytorycznych i finansowych do MEN;
 - xiv. przechowywanie dokumentacji zawodów II i III stopnia zgodnie z zasadami archiwizowania;
- g. Komitet Główny Olimpiady Geograficznej jako bezpośredni wykonawca zadania ma prawo do:
 - i. powoływania spośród członków Komitetu zespołów do realizacji konkretnych celów, w tym Komisji Zadań, która wybiera autorów, przygotowuje zadania i organizuje ich recenzowanie;
 - ii. zatwierdzania składów Komitetów Okręgowych;
 - iii. podejmowania decyzji dotyczących zasad kwalifikowania uczestników zawodów do II etapu na podstawie osiągniętych wyników;
 - iv. weryfikacji oceny testów pisemnych II etapu;
 - v. kwalifikowania najlepszych w całej Polsce zawodników II etapu do zawodów finałowych;
 - vi. powoływania jurorów zawodów III etapu;
 - vii. przyznawania tytułu finalisty oraz tytułu laureata Olimpiady Geograficznej;
 - viii. unieważnienia lub nakazania powtórzenia zawodów w przypadku stwierdzenia istotnych nieprawidłowości, np. istotnego naruszenia regulaminu

zawodów, złamania zasady tajemnicy;

- ix. wykluczenia z udziału w zawodach uczestników łamiących regulamin Olimpiady;
 - x. rozpatrywania odwołań i rozstrzygania sporów związanych z przebiegiem Olimpiady;
 - xi. Komitet Główny może wydawać zawodnikom dyplomy, przyznać nagrody, ponadto może ustanowić i nadać odznakę lub medal Olimpiady;
 - xii. Komitet Główny Olimpiady Geograficznej ma wyłączne prawo do przyznawania honorowej „Odznaki imienia Pani Profesor Anny Dylikowej”.
- 2.3. Komitety Okręgowe
- a. Komitety Okręgowe Olimpiady Geograficznej powołuje Komitet Główny, dbając o to, by w ich składzie znaleźli się pracownicy wyższych uczelni z terenu działania danego komitetu, dydaktycy, doradcy metodyczni oraz osoby z doświadczeniem organizacyjnym, nauczyciele szkół ponadgimnazjalnych oraz nauczyciele gimnazjów.
 - b. Komitety Okręgowe Olimpiady Geograficznej przeprowadzają zawody II stopnia, w tym w szczególności:
 - i. kwalifikują najlepsze prace I etapu i na tej podstawie wyłaniają uczestników części pisemnej zawodów II stopnia;
 - ii. powołują jury zawodów II stopnia;
 - iii. ogłaszają wyniki kwalifikacji do części pisemnej II etapu;
 - iv. odpowiadają za zachowanie tajemnicy zadań II etapu po otrzymaniu ich od Komitetu Głównego;
 - v. zapewniają logistykę niezbędną do przeprowadzenia zawodów II stopnia, po uzgodnieniu warunków przeprowadzenia zawodów z Komitetem Głównym;
 - vi. przeprowadzają zawody wg opracowanej przez Komitet Główny instrukcji;
 - vii. kwalifikują najlepszych uczestników zawodów pisemnych do zawodów ustnych II stopnia zgodnie z opracowanymi przez Komitet Główny zasadami;
 - viii. ogłaszają wyniki uzyskane przez zawodników oraz upubliczniają prawidłowe odpowiedzi;
 - ix. przekazują prace pisemne uczestników części ustnej zawodów II etapu do weryfikacji przez Komitet Główny;
 - x. przechowują prace uczniów niezakwalifikowanych do części ustnej zawodów II etapu do końca danej edycji olimpiady;
 - xi. sporządzają dokumentację merytoryczną zawodów oraz rozliczenie i dokumentację finansową zawodów II stopnia i przekazują je do Komitetu Głównego w terminach określonych przez Komitet Główny;
 - c. Ponadto, Komitety Okręgowe Olimpiady Geograficznej:
 - i. współpracują ze szkołami i nauczycielami geografii na obszarze swojej działalności w celu upowszechnienia Olimpiady;
 - ii. nadzorują przebieg etapu szkolnego i sporządzają zestawienia zbiorcze z przebiegu etapu szkolnego na terenie działalności Komitetu Okręgowego.
- 2.4. Komisje Szkolne
- a. Dyrektorzy szkół powołują Komisje Szkolne do przeprowadzenia zawodów I etapu;
 - b. w skład Komisji Szkolnych wchodzi minimum 3 osoby, w tym dyrektor szkoły, w której przeprowadzane są zawody, lub jego zastępca (pełniący rolę przewodniczącego Komisji Szkolnej odpowiedzialnego za organizację zawodów I stopnia w danej

szkole) oraz nauczyciele geografii lub przedmiotów pokrewnych. Dopuszcza się możliwość powstawania komisji międzyszkolnych;

- c. jeżeli w macierzystej szkole ucznia nie organizuje się danych zawodów, uczeń może do nich przystąpić w szkole wskazanej przez Komitet Okręgowy;
- d. Komisje Szkolne odpowiedzialne są za przeprowadzenie zawodów I stopnia, w tym w szczególności:
 - i. dokonanie prekwalfikacji uczniów do pisania pracy I stopnia w drodze testu lub rozmowy ustnej;
 - ii. zgłoszenie do macierzystego Komitetu Okręgowego danych uczniów zainteresowanych udziałem w Olimpiadzie Geograficznej;
 - iii. ocenę prac I stopnia przygotowanych przez uczniów, zgodnie z kryteriami opracowanymi przez Komitet Główny, w wyznaczonym przez Komitet Główny terminie;
 - iv. ogłoszenie wyników zawodów I stopnia;
 - v. przekazanie protokołu z zawodów I stopnia do macierzystego Komitetu Okręgowego wraz z pracami uczniów zakwalifikowanych do zawodów II stopnia.

Rozdział II – Organizacja olimpiady

§3. Uczestnicy olimpiady

18

- 3.1. W zawodach Olimpiady Geograficznej mogą uczestniczyć uczniowie, o których mowa w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzenia konkursów, turniejów i olimpiad (Dz. U. 2002 r. Nr 13 poz. 125 z późn. zm.), na warunkach tam określonych.
- 3.2. By wziąć udział w Olimpiadzie Geograficznej uczeń powinien zgłosić się do nauczyciela geografii w macierzystej szkole. Jeżeli w jego szkole nie organizuje się danych zawodów, uczeń powinien zgłosić się do właściwego terytorialnie Komitetu Okręgowego, który wskaże szkołę organizującą zawody I stopnia.
- 3.3. Uczestnicy zawodów olimpijskich zobowiązani są do:
 - a. wykonywania zadań odpowiedniego etapu zawodów;
 - b. przestrzegania regulaminu zawodów i terminarza;
 - c. godnego i właściwego zachowania w czasie zawodów, tj. w szczególności nie używanie alkoholu, tytoniu, środków odurzających (w przypadku naruszenia tego punktu uczestnicy mogą zostać zdyskwalifikowani, a uzyskane nagrody i przywileje mogą zostać odebrane decyzją Komitetu Okręgowego lub Komitetu Głównego);
 - d. informowania organizatora odpowiedniego etapu zawodów (Komisja Szkolna, Komitet Okręgowy, Komitet Główny) o istotnych kwestiach związanych z udziałem w Olimpiadzie – zwłaszcza w nagłych wypadkach;
 - e. dopełnienia formalności, o których są informowani przez organizatora odpowiedniego etapu zawodów.
- 3.4. Uczestnicy mają prawo do:
 - a. otrzymania zaświadczenia o udziale w zawodach olimpijskich wydawanych przez komisję lub komitet organizujący dany etap zawodów;

- b. korzystania z przywilejów ustanawianych przez senaty wyższych uczelni;
- c. zakwaterowania, wyżywienia i zwrotu kosztów przejazdu na II i III etap zawodów według najniższych stawek, z uwzględnieniem dostępnych ulg ustawowych i handlowych;
- d. zwolnienia z zajęć szkolnych na czas zawodów, o ile odrębne przepisy to dopuszczają;
- e. składania odwołań od decyzji jury zgodnie z par. 6 niniejszego regulaminu.

§4. Organizacja zawodów

- 4.1. Zawody Olimpiady Geograficznej mają charakter indywidualny, udział w Olimpiadzie jest dobrowolny.
- 4.2. Za całość przeprowadzenia zawodów odpowiada Komitet Główny Olimpiady Geograficznej.
- 4.3. Komitet Główny określa terminy dla każdej edycji olimpiady i ogłasza je na stronie internetowej Olimpiady Geograficznej.
- 4.4. Uczestników zawodów obowiązuje znajomość materiału obejmującego i poszerzającego treści podstawy programowej dla przedmiotu geografia, przewidzianego w ramowym planie nauczania oraz umiejętność wykorzystania obserwacji, literatury, materiałów kartograficznych, statystycznych itp., umiejętność formułowania wniosków, posługiwanie się terminologią naukową.
- 4.5. Zawody indywidualne są trójstopniowe. Ocena zawodników na każdym etapie jest niezależna. Na wyniki zawodów okręgowych nie wpływa suma punktów zdobyta w I etapie zawodów, na wyniki zawodów finałowych nie wpływają wyniki I oraz II etapu zawodów.
 - a. Zawody I stopnia (szkolne)
 - i. zawody I stopnia organizowane są w szkołach przez Komisje Szkolne;
 - ii. w zawodach I stopnia wymagany jest od uczniów jest wymagany zakres oraz poziom wiedzy i umiejętności, który odpowiada zapisom Podstawy programowej ...przedmiotu Geografia dla III i IV etapu edukacyjnego (zakres rozszerzony), wystarczający do uzyskania oceny bardzo dobrej na zakończenie nauki przedmiotu;
 - iii. etap szkolny polega na sprawdzeniu wiedzy i umiejętności uczniów przez Komisję Szkolną. Etap wstępny przeprowadza się nie później niż do końca września każdego roku. Dopuszcza się formy rozmowy kwalifikacyjnej lub sprawdzianu pisemnego opracowanego przez Komisję Szkolną (do wyboru przez Komisję Szkolną);
 - iv. Komisje Szkolne mają obowiązek do 30 września każdego roku przesłać do Komitetów Okręgowych zgłoszenia uczniów do etapu szkolnego według wzoru zamieszczonego na stronie internetowej Olimpiady Geograficznej;
 - v. uczniowie, którzy pomyślnie przeszli etap wstępny sprawdzenia wiedzy i umiejętności samodzielnie wykonują pracę pisemną na jeden z tematów danej edycji Olimpiady, opartą na własnych obserwacjach i pomiarach oraz/ lub studium literatury. Uczniowie mogą korzystać z konsultacji nauczyciela/

- opiekuna pracy, szczególnie w zakresie metod pracy;
- vi. tematy prac każdej edycji Olimpiady ogłaszane są przez Komitet Główny;
- vii. szczegółowe wytyczne do przygotowania prac I etapu Komitet Główny publikuje na swojej stronie internetowej;
- viii. uczniowie mają obowiązek terminowo przekazać do oceny Komisjom Szkolnym gotowe prace w formie wydruku oraz w formie elektronicznej. Termin oddania prac jest określany przez Komitet Główny dla danej edycji Olimpiady i zamieszczany na stronie internetowej Olimpiady w poprzedzającym roku szkolnym;
- ix. Komitet Główny do 31 października publikuje na stronie internetowej Kartę Oceny Pracy. Wypełniona przez Komisję Szkolną karta jest podstawą kwalifikacji ucznia do drugiego etapu;
- x. prace ocenia Komisja Szkolna według instrukcji Komitetu Głównego. Autorzy prac, które uzyskały co najmniej 75% punktów możliwych do zdobycia, są kwalifikowani do zawodów II stopnia;
- xi. Komisje Szkolne mają obowiązek ogłosić wyniki I etapu oraz przesłać do Komitetów Okręgowych prace (w formie wydruku oraz elektronicznej) uczniów zakwalifikowanych do zawodów II stopnia (okręgowych) wraz z Kartami Oceny Pracy podpisanymi przez przewodniczącego Komisji Szkolnej;
- xii. dokumentację zawodów I stopnia stanowi protokół sporządzany przez Komisję Szkolną zgodnie z wzorem udostępnionym przez Komitet Główny;
- xiii. Przewodniczący Komisji Szkolnej przesyła, na adres e-mail właściwego Komitetu Okręgowego, protokół zawodów szkolnych w wersji elektronicznej. Formularze protokołów zamieszczane są na stronie internetowej Olimpiady;
- xiv. wraz z przesyłaną przez Komisję Szkolną do Komitetu Okręgowego pracą, należy załączyć zgodę ucznia (oraz rodzica lub opiekuna prawnego w przypadku uczniów niepełnoletnich) na gromadzenie i przetwarzanie danych osobowych przez Komitety Okręgowe i Komitet Główny Olimpiady Geograficznej dla celów postępowania kwalifikacyjnego i dokumentowania przebiegu zawodów Olimpiady Geograficznej, a także na publikowanie wyników zawodów, zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 29 VIII 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 1997 r. nr 133 poz. 883 z późniejszymi zmianami), zgodnego ze wzorem zamieszczonym na stronie internetowej Olimpiady.
- b. Zawody II stopnia (okręgowe)
 - i. w zawodach II stopnia od uczniów jest wymagany zakres oraz poziom wiedzy i umiejętności, który odpowiada zapisom Podstawy programowej przedmiotu Geografia dla III i IV etapu edukacyjnego (zakres rozszerzony), wymagany jest poziom wiedzy niezbędny do uzyskania oceny celującej na zakończenie nauki przedmiotu. Wykaz sugerowanej literatury zamieszczony jest w załączniku nr 1 do Regulaminu (patrz – Rozdział III – Literatura), przy czym zakres pytań zawodów II stopnia nie ogranicza się do proponowanej literatury;
 - ii. zawody II stopnia są przeprowadzane przez Komitety Okręgowe według opracowanej przez Komitet Główny instrukcji;
 - iii. zawody II stopnia składają się z trzech części: weryfikacji nadesłanych prac

- I stopnia, części pisemnej oraz części ustnej;
- iv. pierwszą częścią zawodów II stopnia jest weryfikacja oceny prac pisemnych przez Komitety Okręgowe i ujednolicenie oceny w skali krajowej na podstawie ustalonej przez Komitet Główny punktacji minimalnej;
- v. w celu ujednolicenia sposobu stosowania poszczególnych kryteriów, prace nadesłane przez Komisje Szkolne są ponownie sprawdzane przez Komitety Okręgowe według Karty Oceny Pracy;
- vi. Komitety Okręgowe kwalifikują do części pisemnej zawodów tych uczniów, których prace po weryfikacji osiągnęły ustalony przez Komitet Główny próg punktowy. Wynik weryfikacji nie jest wliczany do dalszej części zawodów II stopnia;
- vii. listę uczniów zakwalifikowanych do części pisemnej wraz z informacją o miejscu i terminie przeprowadzania części pisemnej i ustnej zawodów II stopnia, Komitety Okręgowe zamieszczają do 20 grudnia na własnych stronach internetowych lub na stronie internetowej Komitetu Głównego;
- viii. Komitety Okręgowe rozpatrują ew. odwołania od punktacji przyznanej w ramach weryfikacji oceny pracy;
- ix. zawody części pisemnej i ustnej II stopnia odbywają się w lutym, w terminie uzgodnionym z MEN w ciągu 2 dni, w warunkach kontrolowanej samodzielności;
- x. w części pisemnej Uczestnicy rozwiązują test składający się z pytań otwartych i zamkniętych, w części ustnej – odpowiadają na pytania quizu multimedialnego oraz przedstawiają przed jury wypowiedź ustną na zadany temat;
- xi. zadania oceniane są przez jury zawodów II stopnia. W części pisemnej oraz quizie multimedialnym zadania oceniane są niezależnie przez 2 jurorów;
- xii. zawodnicy dopuszczeni do zawodów pisemnych II stopnia przesyłają do 15 stycznia do Komitetu Okręgowego ankietę osobową. Wzór ankiety jest zamieszczony na stronie internetowej Komitetu Głównego;
- xiii. wyniki zawodów II stopnia są zatwierdzane przez przewodniczącego jury i przewodniczącego Komitetu Okręgowego, który prowadzi zawody;
- xiv. Komitety Okręgowe ogłaszają wyniki zawodów pisemnych. Informację o dopuszczeniu do zawodów ustnych oraz wyniki zawodów pisemnych w miejscu organizacji zawodów lub na stronie internetowej do końca dnia przeprowadzenia części pisemnej zawodów;
- xv. Komitety Okręgowe kwalifikują do zawodów ustnych od 20% do 30% najlepszych uczestników zawodów pisemnych, którzy równocześnie spełnili ustalone przez Komitet Główny kryterium minimalnej liczby punktów (sumarycznej i z każdej części zawodów pisemnych);
- xvi. oceny wypowiedzi ustnej dokonuje jury; jego członkowie oceniają wypowiedzi indywidualnie. Wypowiedź ustna jest oceniana niezależnie przez 4 jurorów. Członkowie jury mogą zadawać uczniom dodatkowe pytania. Część ustna zawodów jest otwarta dla publiczności;
- xvii. Komitety Okręgowe ogłaszają wyniki całonocne zawodów II etapu w miejscu organizacji zawodów lub na stronie internetowej w dniu przeprowadzenia części ustnej zawodów. Jednocześnie informują uczestników, że prace pisemne zawodników startujących w części ustnej zawodów II stopnia są

weryfikowane w celu ujednolicenia sposobu oceny prac w skali kraju przez Komitet Główny, który na tej podstawie kwalifikuje najlepszych w całej Polsce zawodników na zawody finałowe;

- xviii. podczas zawodów II etapu uczniowie nie mogą korzystać z żadnych pomocy naukowych, telefonów komórkowych, komputerów itp. ani korzystać z pomocy innych uczestników, poza każdorazowo ściśle określonymi przypadkami;
 - xix. Komitet Okręgowy może wyrazić zgodę na udział w zawodach II stopnia ucznia, który został dopuszczony w poprzednim roku do zawodów II stopnia, ale z ważnych powodów nie wziął w nich udziału, pod warunkiem, że udokumentowany wniosek ucznia wpłynął nie później niż w ciągu 14 dni po zawodach, w których uczeń nie mógł wziąć udziału. Komitet Okręgowy, po rozpatrzeniu wszystkich wniosków przekazuje odpowiednią informację do Komitetu Głównego;
 - xx. dokumentację zawodów II stopnia stanowią: protokół z weryfikacji prac I stopnia sporządzany przez Komitet Okręgowy zgodnie z wzorem udostępnionym przez Komitet Główny, protokół z zawodów pisemnych i ustnych II stopnia sporządzany przez Komitet Okręgowy zgodnie z wzorem udostępnionym przez Komitet Główny oraz protokoły komisji weryfikującej prace uczniów uczestniczących w zawodach ustnych II stopnia powoływanej przez Komitet Główny.
- c. Zawody III stopnia (zawody centralne)
- i. zawody centralne organizowane są przez Komitet Główny Olimpiady Geograficznej;
 - ii. zawody odbywają się w kwietniu, w terminie uzgodnionym z MEN w ciągu 4 dni, w warunkach kontrolowanej samodzielności;
 - iii. W zawodach III stopnia wymagany jest wymagany zakres oraz poziom wiedzy i umiejętności wykraczający poza ten, który zapisy Podstawy programowej przedmiotu Geografia dla III i IV etapu edukacyjnego (zakres rozszerzony), a jest niezbędny do uzyskania najwyższej oceny na egzaminie maturalnym w wersji rozszerzonej. Wskazana jest też znajomość bieżących wydarzeń społeczno-politycznych i zjawisk przyrodniczych w Polsce i na świecie. Wykaz sugerowanej literatury zamieszczony w załączniku nr 1 do Regulaminu (patrz – Rozdział III – Literatura), przy czym zakres pytań zawodów III stopnia nie ogranicza się do proponowanej literatury;
 - iv. prawo do przystąpienia do zawodów III stopnia przysługuje uczniom, którzy w danym roku zostali dopuszczeni do tych zawodów przez Komitet Główny na podstawie wyników zawodów II stopnia (90–125 zawodników, którzy uzyskali najlepsze wyniki w skali kraju, pod warunkiem, że jednocześnie uzyskali oni co najmniej 50% punktów możliwych do zdobycia podczas zawodów II stopnia) oraz tych uczniów, którzy nabyli to uprawnienie w poprzednim roku, a nie wystartowali z powodów losowych lub udziału w innej Olimpiadzie, na podstawie decyzji wydanej przez Komitet Główny;
 - v. zawody III stopnia składają się z części pisemnej, obowiązkowych zajęć terenowych oraz części ustnej (składającej się z quizu multimedialnego oraz wypowiedzi ustnej);

- vi. w części pisemnej uczestnicy rozwiązują zadania na które składają się pytania otwarte i testy wyboru, a w części ustnej – odpowiadają na pytania quizu multimedialnego oraz przedstawiają przed jury wypowiedź ustną na zadany temat. W części pisemnej oraz quizie multimedialnym zadania oceniane są niezależnie przez 2 jurorów. Wypowiedź ustna jest oceniana niezależnie przez 4 jurorów;
- vii. Komitet Główny na podstawie wyników zawodów pisemnych III etapu podejmuje decyzję o dopuszczeniu od 15 do 25% najlepszych zawodników do ustnej części zawodów i po rozkodowaniu prac ogłasza decyzję o zakwalifikowaniu najlepszych uczestników zawodów finałowych do dalszej części zawodów;
- viii. warunkiem dopuszczenia do części ustnej zawodów jest udział we wszystkich elementach zawodów, przy czym uczeń może decyzją Prezydium Komitetu Głównego zostać zwolniony z obowiązku udziału w zajęciach terenowych z ważnych powodów, w szczególności w razie choroby lub wypadku, w sytuacji pokrywania się terminu zajęć terenowych ze startem ucznia w innej olimpiadzie lub niepełnosprawności uczestnika obiektywnie uniemożliwiającej udział w zajęciach terenowych;
- ix. tytuł finalisty otrzymuje zawodnik niezakwalifikowany do części ustnej, który w części pisemnej zawodów III etapu uzyskał co najmniej 50% punktów liczonych ze średniej wyników uzyskanych przez trzech najlepszych zawodników tej części zawodów;
- x. Komitet Główny na podstawie wyników zawodów ustnych podejmuje decyzję o przyznaniu lub odmowie przyznania uczestnikom zawodów tytułu laureata. W przypadku nieprzyznania tytułu laureata uczestnik zakwalifikowany do części ustnej otrzymuje tytuł finalisty;
- xi. Komitet Główny wydaje finalistom i laureatom zaświadczenia według wzoru określonego w załączniku do obowiązującego aktu wykonawczego regulującego funkcjonowanie olimpiad;
- xii. wyniki wszystkich części zawodów III stopnia są zatwierdzane przez Komitet Główny;
- xiii. jeżeli uczeń zakwalifikowany do zawodów III stopnia z ważnych powodów nie może wziąć udziału w tych zawodach, Komitet Główny może w uzasadnionych przypadkach wyrazić zgodę na udział tego ucznia w zawodach III stopnia w roku następnym;
- xiv. dokumentację zawodów III stopnia stanowi protokół zawodów sporządzany przez Komitet Główny.

4.6. Drużynowy konkurs terenowy

- a. podczas zawodów finałowych może być zorganizowany dodatkowy konkurs terenowy o charakterze drużynowym;
- b. wszyscy uczniowie biorący udział w zawodach finałowych obowiązkowo uczestniczą w drużynowym konkursie terenowym, przy czym uczeń może decyzją Prezydium Komitetu Głównego zostać zwolniony z obowiązku udziału w tym konkursie z ważnych powodów, w szczególności w razie choroby lub wypadku, w sytuacji pokrywania się terminu konkursu ze startem ucznia w innej olimpiadzie lub niepełnosprawności uczestnika obiektywnie uniemożliwiającej udział w konkursie;

- c. uczniowie w drużynach kilkusobowych wykonują zadanie terenowe przygotowane przez Komitet Główny;
- d. wyniki zawodów drużynowych nie są wliczane do punktacji indywidualnej;
- e. drużyny wyłaniane są na podstawie losowania.

§5. Przepisy szczegółowe

- 5.1. Uczniowie z dysleksją lub dysgrafią mają obowiązek przedstawić stosowne zaświadczenie przed częścią pisemną zawodów odpowiednio II lub III stopnia.
- 5.2. W przypadku wystąpienia nagłego zachorowania lub wypadku losowego, uczestnikowi zawodów przysługują uprawnienia opisane w § 4, w zależności od etapu, na którym wystąpi nagłe zachorowanie lub wypadek losowy.
- 5.3. Organizator dąży do starań, aby w miarę możliwości w danych warunkach organizować zawody w taki sposób i w takich miejscach, by nie wykluczały udziału osób niepełnosprawnych (dążenie do organizacji zawodów w pomieszczeniach łatwo dostępnych, organizacja noclegu w miejscu dostępnym), przy czym możliwość udziału w zajęciach terenowych uzależniona będzie każdorazowo od stopnia niepełnosprawności uczestnika zawodów. Niepełnosprawny uczestnik zobowiązany jest do poinformowania organizatora o stopniu niepełnosprawności niezwłocznie po zakwalifikowaniu do zawodów pisemnych odpowiednio II lub III stopnia w celu potwierdzenia możliwości zapewnienia odpowiednich warunków przeprowadzenia zawodów.
- 5.4. W przypadku pokrywania się terminu zawodów olimpiad, w których dany uczeń bierze udział, zobowiązany on jest do poinformowania Komitetu Okręgowego/Głównego o zaistniałym fakcie w celu uzgodnienia możliwości startu w Olimpiadzie Geograficznej i innej olimpiadzie tylko i wyłącznie, gdy informację o uczestnictwie w innych olimpiadach umieścił w ankiecie osobowej. Jeżeli w określonej sytuacji istnieje możliwość przeprowadzenia danej części zawodów z zachowaniem zasady tajności, Komitet Główny podejmuje decyzję pozytywną i w przypadku zawodów II stopnia wysyła swego obserwatora. W przeciwnym przypadku uczniowi przysługuje prawo do przeniesienia startu na rok kolejny tak jak w przypadku nieobecności na zawodach z ważnych powodów losowych, zgodnie z punktami 4.4.b.xix. oraz 4.4.c.xiii.
- 5.5. Prace ucznia na etapie zawodów I stopnia oraz pisemnej ich weryfikacji podczas II etapu mogą zostać zdyskwalifikowane, jeżeli jury stwierdzi, że są plagiatem.
- 5.6. W przypadku nieregulaminowego zachowania w czasie zawodów pisemnych II i III etapu jurorzy dyżurujący na sali mają prawo do dyskwalifikacji ucznia.
- 5.7. W przypadku rażącego naruszenia regulaminu Olimpiady lub uczniowskiego zawodnik może zostać zdyskwalifikowany, a uzyskane tytuły, nagrody i przywileje mogą zostać odebrane decyzją Komitetu Okręgowego lub Komitetu Głównego.
- 5.8. Warunkiem przystąpienia do zawodów Olimpiady Geograficznej jest zaznajomienie się i zaakceptowanie przez ucznia regulaminu oraz podpisanie przez ucznia i jego opiekuna prawnego (w przypadku uczniów niepełnoletnich) zgody na przetwarzanie danych osobowych.

§6. Tryb odwoławczy

- 6.1. Uczestnik, który uważa, że wynik, jaki uzyskał w czasie zawodów, nie odzwierciedla poziomu jego odpowiedzi lub zawody były prowadzone z naruszeniem regulaminu, ma prawo złożenia odwołania. Odwołanie takie musi być złożone w sposób pisemny, z podaniem konkretnych zastrzeżeń dotyczących decyzji Jury.
- 6.2. Odwołania od decyzji dotyczącej kwalifikacji do udziału w zawodach pisemnych II i III etapu uczeń składa w terminie do 5 dni roboczych od ogłoszenia listy zakwalifikowanych odpowiednio do przewodniczącego Komitetu Okręgowego lub Głównego (decyduje data stempla pocztowego).
- 6.3. Odwołanie od decyzji Komisji / Jury dotyczącej oceny części pisemnej składa się w czasie trwania zawodów po ogłoszeniu wyników zawodów danego etapu i upublicznieniu poprawnych odpowiedzi a przed rozpoczęciem części ustnej zawodów – w przypadku etapu II do Przewodniczącego Jury zawodów II stopnia, etapu III do Przewodniczącego Jury zawodów III stopnia.
- 6.4. Odwołanie od decyzji dotyczącej kwalifikacji składa się na piśmie, przesyłając listem poleconym na adres odpowiedniego Komitetu Olimpiady Geograficznej lub osobiście w siedzibie Komitetu. Odwołanie takie powinno również zostać przekazane na adres e-mailowy danego Komitetu. Odwołanie powinno zawierać możliwie szczegółowy opis okoliczności oraz dane kontaktowe.
- 6.5. Odwołania dotyczące kwalifikacji do części pisemnej II etapu rozpatruje Przewodniczący Komitetu Okręgowego udzielając odpowiedzi w terminie do 14 dni od daty otrzymania odwołania. W przypadku zasadności odwołania zawodnik zostaje zakwalifikowany do części pisemnej zawodów II stopnia i poinformowany o tym fakcie drogą elektroniczną oraz listem poleconym.
- 6.6. Komitet Główny powołuje Komisję Odwołań, która zapoznaje się z materiałami niezbędnymi do wyjaśnienia wszelkich okoliczności wskazanych w odwołaniu od wyników kwalifikacji do zawodów III etapu, ustala stan faktyczny i przedstawia Przewodniczącemu Komisji Odwołań wnioski w celu udzielenia odpowiedzi. Przewodniczący udziela odpowiedzi w najkrótszym możliwym terminie, nie dłuższym jednak niż 14 dni roboczych od daty otrzymania odwołania. Odpowiedź udzielana jest na piśmie i przesyłana listem poleconym. Może być wcześniej przekazana zainteresowanemu na wskazany przez niego adres e-mailowy.
- 6.7. Jeżeli odwołanie jest zasadne Przewodniczący Komisji Odwołań wskazuje sposób realizacji odwołania od decyzji, poza składającym odwołanie, powiadamia dyrektora szkoły, do której uczęszcza odwołujący się uczeń oraz osoby odpowiedzialne za logistykę zawodów III stopnia.

§7. Rejestracja przebiegu zawodów okręgowych (II stopnia) i centralnych (III stopnia)

- 7.1. Zawody ustne Olimpiady Geograficznej II i III etapu są oceniane jawnie w obecności publiczności. Protokół zawodów ustnych wraz z kartami ocen poszczególnych jurorów jest przechowywany w dokumentacji zawodów przez 2 lata. Dostęp do dokumentacji

mają w Komitetach Okręgowych sekretarze i przewodniczący Komitetów Okręgowych a w Komitecie Głównym pracownicy biura i upoważnieni przez Przewodniczącego Komitetu jego członkowie.

- 7.2. Wyniki zawodów ustnych są podpisywane przez przewodniczącego jury.
- 7.3. Prace I etapu uczniów, którzy nie zostali zakwalifikowani do części pisemnej II etapu Olimpiady, są przechowywane w komitetach okręgowych do zakończenia zawodów II etapu.
- 7.4. Prace pisemne II etapu, uczniów, którzy uzyskali najlepsze wyniki i zostali dopuszczeni do zawodów ustnych są przekazywane do Komitetu Głównego i tam, po weryfikacji, przechowywane przez 2 lata.
- 7.5. Prace pisemne III etapu są przechowywane przez Komitet Główny przez 2 lata.

Rozdział III – Uprawnienia i nagrody

§8. Nagrody i uprawnienia

- 8.1. Zasady przyznawania tytułów finalisty i laureata przedstawiono w pkt. 4.5.c., dotyczącym zawodów finałowych.
- 8.2. Zawodnicy, którzy nie uzyskali tytułu finalisty lub laureata, otrzymują zaświadczenie o udziale w zawodach III stopnia według wzoru, który stanowi załącznik nr 2 do Regulaminu (dostępny na stronie internetowej www.olimpiadageograficzna.edu.pl).
- 8.3. Uprawnienia laureatów i finalistów określa Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz.U.2015 poz. 2156, z późn.zm.) albo inny obowiązujący akt prawa.
- 8.4. Potwierdzeniem uzyskania uprawnień oraz statusu laureata lub finalisty jest zaświadczenie, którego wzór stanowi załącznik do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Dz. U. Nr 13, poz. 125, z późn. zm.).
- 8.5. Laureaci Olimpiady Geograficznej, w miarę możliwości jakimi dysponuje organizator, mogą otrzymać nagrody książkowe i rzeczowe.
- 8.6. Finaliści Olimpiady Geograficznej mogą, w miarę możliwości organizatora, otrzymać upominki książkowe.
- 8.7. Komitet Główny Olimpiady Geograficznej w miarę możliwości nagradza uczestników zawodów finałowych dyplomami, może ponadto ustanowić i nadać odznakę lub medal olimpiady.
- 8.8. Komitet Główny, w miarę możliwości, może nagradzać nauczycieli, działaczy komitetów okręgowych oraz Komitetu Głównego.

Rozdział IV – Olimpiada i zawody międzynarodowe

§9. Udział w olimpiadzie i zawodach międzynarodowych

- 9.1. Najlepsi zawodnicy Olimpiady Geograficznej, z uwzględnieniem innych kryteriów kwalifikacji, o których mowa w pkt. 9.2 i 9.3, mogą brać udział w zawodach i olimpiadach międzynarodowych. Warunki uczestniczenia w zawodach i olimpiadach międzynarodowych określa ich organizator i Komitet Główny Olimpiady Geograficznej.
- 9.2. Komitet Główny na podstawie wyników zawodów finałowych Olimpiady Geograficznej i dodatkowych zajęć sprawdzających znajomość języka angielskiego (oficjalnego języka Międzynarodowej Olimpiady Geograficznej) oraz umiejętności pracy terenowej wyłania uczestników Międzynarodowej Olimpiady Geograficznej organizowanej pod auspicjami Międzynarodowej Unii Geograficznej. Szczegółowe kryteria kwalifikacyjne ogłaszane są przed zawodami finałowymi. 4 najlepszych uczestników (łącznie wyniki zawodów finałowych i dodatkowych kryteriów kwalifikacji) otrzymuje prawo reprezentowania Polski na Międzynarodowej Olimpiadzie Geograficznej.
- 9.3. W miarę możliwości finansowych, Komitet Główny na podstawie wyników zawodów finałowych Olimpiady Geograficznej oraz innych ustalonych przez Komitet Główny kryteriów, ma prawo kwalifikować uczestników Olimpiady Geograficznej również na inne niż Międzynarodowa Olimpiada Geograficzna, o której mowa w pkt. 9.2. międzynarodowe olimpiady i zawody z obszarów objętych nauczaniem geografii.
- 9.4. Uczestnikowi Olimpiady/zawodów międzynarodowych przysługuje:
 - a. opłacenie kosztów udziału w Olimpiadzie/zawodach;
 - b. opłacenie kosztów przejazdów/przelotów, zakwaterowania, żywienia;
 - c. ubezpieczenie KL/NNW na czas związany z przejazdami i pobytem związanym z zawodami;
 - d. w miarę możliwości, dofinansowanie do objazdu terenowego.
- 9.5. Uczestnik Olimpiady/zawodów międzynarodowych ma obowiązek:
 - a. godnego reprezentowania Polski;
 - b. przygotowania wszelkich niezbędnych opracowań, prezentacji, itp. wymaganych od uczestników Olimpiady/zawodów międzynarodowych;
 - c. uczestnictwa we wszelkich warsztatach i/lub obozach przygotowawczych związanych z wyjazdem na Olimpiadę/zawody międzynarodowe;
 - d. stosowania się do poleceń opiekuna grupy z ramienia Komitetu Głównego Olimpiady Geograficznej.

Rozdział V – Postanowienia końcowe

§10. Postanowienia końcowe

Decyzje w sprawach nieobjętych powyższym regulaminem podejmuje Komitet Główny w porozumieniu z Organizatorem.

Literatura polecana dla uczniów startujących w Olimpiadzie Geograficznej:

A) Ogólna

- Długosz Z., Historia odkryć geograficznych i poznania Ziemi, PWN, Warszawa 2012
- Flis J., Szkolny słownik geograficzny, WSiP, Warszawa 1986
- Kelly K., Geography, Macmillan, Oxford 2009
- Waugh D., Geography: An Integrated Approach, Nelson Thornes, Cheltenham 2009

B) Metody badań geograficznych

- Mietelski J., Astronomia w geografii, PWN, Warszawa, 2013
- Pasławski J. red., Wprowadzenie do kartografii i topografii, Nowa Era, Warszawa 2006
- Żyszkowska W., Spallek W., Borowicz D., Kartografia tematyczna, PWN, Warszawa, 2012
- Kossowska-Cezak U., Wstęp do meteorologii i klimatologii, Wyd. UW, Warszawa 2000.
- Richling A. (red.), Geograficzne badania środowiska przyrodniczego, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2007.

C) Geografia fizyczna i geologia

- van Andel T., Nowe spojrzenie na starą planetę, PWN, Warszawa 2010
- Bajkiewicz-Grabowska E., Mikulski Z., Hydrologia ogólna, PWN, Warszawa, 2010
- Chełmicki W., Woda. Zasoby, degradacja, ochrona, PWN, Warszawa 2013
- Flis J., Wstęp do geografii fizycznej, WSiP, Warszawa 1988
- Hillel D., Gleba w środowisku, PWN, Warszawa 2012
- Kostrowicki A., Geografia biosfery, PWN, Warszawa
- Kożuchowski K., Klimat Polski. Nowe spojrzenie, PWN, Warszawa 2011
- Kożuchowski K. red., Meteorologia i klimatologia, PWN, Warszawa 2013
- Książkiewicz M., Geologia dynamiczna, Wyd. Geol., Warszawa
- Makowski J., Geografia fizyczna świata, PWN, Warszawa, 2012
- Matuszkiewicz J., Zespoły leśne Polski, PWN, Warszawa 2007
- Migoń P., Geomorfologia, PWN, Warszawa 2012
- Richling A., Ostaszewska K. (red.), Geografia fizyczna Polski, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2005.
- Stanley S., Historia Ziemi, PWN, Warszawa 2002
- Stupnicka E., Geologia regionalna Polski, Wyd. UW, Warszawa 2007

D) Geografia społeczno-ekonomiczna

- Bański J., Geografia polskiej wsi, PWE, Warszawa 2006
- Falkowski J., Kostrowicki J., Geografia rolnictwa świata, Warszawa 2005

- Fierla I. red., Geografia gospodarcza Polski, PWE, Warszawa 2004
- Fierla I. red., Geografia gospodarcza świata, PWE, Warszawa 2005
- Fierla I. red., Geografia gospodarcza Unii Europejskiej, PWE, Warszawa 2011
- Jędrusik M., Makowski J., Plit F., Geografia turystyczna świata, Wyd. UW, Warszawa 2010
- Lijewski T., Mikułowski B., Wyrzykowski J., Geografia turystyki Polski, PWE, Warszawa 2008
- Liszewski S. red., Geografia urbanistyczna, PWN, Warszawa 2012
- Okólski M., Fihel A., Demografia, Wyd. Nauk. Scholar, Warszawa 2012
- Otok S., Geografia polityczna, PWN, Warszawa 2009
- Rogacki H., Geografia społeczno-gospodarcza Polski, PWN, Warszawa 2007
- Rykiel Z., Podstawy geografii politycznej, PWE, Warszawa 2005
- Szymańska D., Geografia osadnictwa, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2013.
- Sobczyński M., Państwa i terytoria zależne. Ujęcie geograficzno-polityczne, Wyd. A. Marszałek, Toruń 2006.
- Wieloński A., Geografia przemysłu, Wyd. UW, Warszawa 2005

E) Geografia regionalna

- Czerny M., Łuczak R., Makowski J., Globalistyka, PWN, Warszawa 2007
- Kondracki J., Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa 2011
- Kwiatek J., Lijewski T., Leksykon miast polskich, Wyd. Muza, Warszawa 1998
- Łęcki W., Kanon krajoznawczy Polski, PTTK, Warszawa 2007 (www.kanon.pttk.pl)
- Majewski A., Oceany i morza, PWN, Warszawa 1992
- Makowski J. red., Geografia regionalna świata, PWN, Warszawa 2012
- Richling A., Ostaszewska K. (red.), Geografia fizyczna Polski, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2005.

F) Publikacje statystyczne

- Cisoń P., Liceum w tablicach. Geografia. Poziom podstawowy i rozszerzony, PWN, Warszawa 2012
- Mizerski W., Żukowski J., Żukowska J., Tablice szkolne. Geografia, Adamantan, Warszawa 2012
- Rocznik Statystyczny województw, GUS, Warszawa
- Rocznik Statystyki międzynarodowej, GUS, Warszawa

G) Atlasy

- Atlas geograficzny. Świat Polska, Nowa Era, Warszawa

Przedstawione powyżej książki stanowią przykłady rzetelnych podręczników i opracowań naukowych, nie są jedynymi publikacjami dostępnymi na rynku mogącymi stanowić źródło wiedzy dla uczestników zawodów Olimpiady Geograficznej. Zalecamy zachowanie ostrożności w traktowaniu materiałów i informacji udostępnianych w Internecie jako wiarygodnego merytorycznie źródła informacji naukowej.

V. ORGANIZACJA ZAWODÓW

V-1. Harmonogram zawodów

Rok szkolny 2017/2018

Etap	Miejsce/miejsca	Planowany termin	Długość trwania (w dniach)
Etap I	szkoły na terenie całego kraju	05.06.2017–15.11.2017	163
Etap II	14 miejsc na terenie kraju – do ustalenia przez Komitety Okręgowe	9–11.02.2018	3
Etap III	I Społeczne Liceum Ogólnokształcące w Zamościu	19–22.04.2018	4

V-2. Wskazania do wykonania pracy I stopnia

Poniższe informacje przygotowano celem udoskonalenia formalnej strony prac olimpijskich.

1. **Objętość pracy nie może przekraczać 15 stron „czystego” tekstu (tzn. bez rysunków, fotografii, dołączonych map i innych załączników).**
2. **Strona tytułowa** pracy powinna zawierać: numer olimpiady, tytuł pracy, numer tematu, imię i nazwisko autora, klasę i nazwę szkoły, do której uczęszcza, imię i nazwisko nauczyciela geografii/opiekuna pracy oraz pieczętkę szkoły.
3. **Spis treści** (plan pracy) można zamieścić po stronie tytułowej lub w zakończeniu pracy. Podtytuły (tytuły rozdziałów) oznaczamy albo systemem dziesiętnym cyframi arabskimi albo wg kolejności: cyfry rzymskie, arabskie, litery wielkie, małe. Po tytułach nie należy stawiać żadnych znaków przestankowych. Strony powinny być ponumerowane.
4. **Wydruk pracy musi być czytelny, jednostronny, mieć format A4. Jedna strona powinna zawierać ok. 30 wierszy, z zachowaniem odpowiedniego odstępu między wierszami.**

W przypadku opracowań komputerowych, można użyć np. czcionki Times New Roman, rozmiar 12, interlinia 1,5.

Margines lewy powinien mieć szer. 35 mm, górny i dolny po 25 mm. W celu lepszej czytelności i przejrzystości pracy każdą nową myśl (ale nie każde zdanie) należy rozpocząć wcięciem. W całej pracy należy przyjąć jednolity, ogólnie stosowany system skrótów.

Praca musi być zszyta. Zbędna jest introligatorska oprawa pracy. **Zabronione jest foliowanie poszczególnych kartek lub umieszczanie ich w oddzielnych obwolotach.**

5. **Przypisy.** W razie powoływania się w pracy na sformułowania innych autorów należy ująć cytaty w cudzysłowie i opatrzyć je na końcu odsyłaczami w postaci cyfr arabskich, gwiazdek lub innych znaków. Na dole strony (pod linią oddzielającą tekst od przypisów) podać należy notkę bibliograficzną i stronę, na której znajduje się cytowany fragment tekstu. Przypisy można również umieszczać na oddzielnej stronie na końcu pracy. Przypis wskazujący wykorzystanie w pisanej pracy fragmentu istniejącej publikacji powinien mieć układ jak w poniższym przykładzie:

Flis J.: Wstęp do geografii fizycznej. Warszawa 1988 WSiP, s.171.

Zapis taki stosujemy powołując się pierwszy raz na daną publikację. Powołując się na pracę już znajdującą się w przypisach i w bezpośrednim sąsiedztwie zapisujemy: *Tamże, s.152.*

6. **Bibliografia.** Wykorzystaną w pracy bibliografię zamieszczamy na końcu stosując porządek alfabetyczny nazwisk autorów wg ustalonych wzorów:

nazwisko, imię autora, tytuł publikacji, miejsce i rok wydania, wydawca, np.:

1. Burzyński R.: *Wiśła dziś – jutro.* Warszawa 1977, WSiP.
2. *Geografia ekonomiczna Polski.* Pod redakcją S. Berezowskiego. Warszawa 1975, PWE.
3. Grzesiak N.: *Stan czystości rzek w Polsce.* Wiad. Statyst. 1975, nr 4, s. 38–40.
4. Halicki B.: *Rzeźbiarze krajobrazu.* Warszawa 1957, WP.

W pracy zbiorowej stosujemy zapis:

Kortus B.: Wpływ przemysłu na zmiany w środowisku geograficznym. /w/: Problemy ochrony środowiska geograficznego. Pod red. S. Berezowskiego i M. Bytnar-Suboczowej. Warszawa 1975 WSiP s. 65.

Dla artykułów w czasopiśmie stosujemy następującą formę zapisu:

Piasecki D.: Doliny złożone rzek zachodniego Pomorza. Czasopismo Geograficzne 1976, s. 21.

Dla informacji zaczerpniętej z internetu:

autor/właściciel cytowanej informacji, tytuł/opis informacji (data aktualizacji), adres informacji, właściciel strony (uwaga: jeżeli nie ma daty ostatniej aktualizacji pobieranej informacji – podać datę pobrania), np.:

KG OG: XLII Olimpiada Geograficzna (VI 2016)

www.olimpiadageograficzna.edu.pl strona internetowa KG OG

7. **Szata graficzna** pracy winna być wykonana estetycznie i czytelnie, a wielkością dostosowana do formatu pracy. Jeśli załączony materiał graficzny przekracza format A4 należy przez złożenie dostosować go do wymaganych rozmiarów. Szkice, profile, plany, tabele, diagramy, wykresy należy właściwie rozmieścić w tekście, ponumerować i zaopatrzyć w podpisy. Numerację i tytuły umieszczamy pod ilustracją. Jedynie przy tabelach numer

i tytuł przyjęto umieszczać nad nią. Nagłówki kolumn w tabelach piszemy wielką literą. Jeśli praca zawiera fotografie, trwale wmontowujemy je do tekstu, zaopatrujemy w tytuły zgodnie z treścią i podajemy nazwisko wykonawcy.

Uwaga ogólna: mapy i inne rysunki wykonane za pomocą komputera mają przy ocenie taką samą wartość jak rysunki wykonane bezpośrednio na papierze lub kalce technicznej.

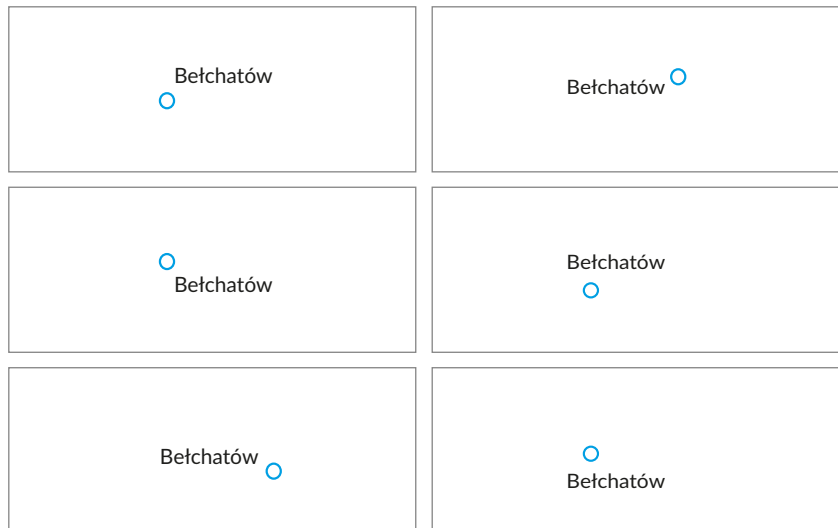
Niedopuszczalne jest wykorzystywanie w pracach map i ilustracji fizycznie wyciętych z innych publikacji.

8. Gotowe prace uczniowie przekazują komisjom szkolnym w formie wydruku oraz w formie elektronicznej na płycie CD w formacie .pdf oraz .doc.

V-3. Nazwy na mapach

(według: *Zbieranie i opracowywanie nazw geograficznych. Przewodnik toponimiczny. Część III. Stosowanie i rozmieszczanie napisów na mapach.* Główny Urząd Geodezji i Kartografii, Warszawa 2004)

- Nazwy miast** należy umieszczać równoległe do dolnej ramki mapy, w odpowiedniej odległości od znaku – sygnatury miasta.

- Nazwy obiektów powierzchniowych** (regionów fizycznogeograficznych, mórz, wysp, państw) należy umieścić w ten sposób, aby wskazywały kształt opisywanej powierzchni, np. *Appalachy*. Jeżeli kształt obiektu to uzasadnia nazwa może być umieszczona równoległe do dolnej ramki mapy, np. *Masyw Centralny*. Nazwy złożone powinny być rozmieszczone współkształtnie, np. *Wyżyna Sandomierska*.

- Nazwy rzek** umieszcza się równoległe do ich biegu, tak aby były dobrze czytelne.

VI. TERMINARZ ZAWODÓW

1. Zawody I stopnia – szkolne

- **czerwiec 2017 r.** – rozpoczęcie przygotowywania prac I etapu;
- **do 30 września 2017r.** – przesłanie przez Komisje Szkolne do Komitetów Okręgowych listy uczniów biorących udział w zawodach I stopnia Olimpiady;
- **do 31 października 2017 r.** – wykonanie przez zawodników prac konkursowych i przekazanie ich Komisjom Szkolnym;
- **do 15 listopada 2017 r.** – ogłoszenie wyników zawodów I stopnia przez Komisje Szkolne oraz dostarczenie do Komitetu Okręgowego prac (w formie papierowej i elektronicznej) uczniów zakwalifikowanych do zawodów II stopnia wraz wypełnionymi Kartami Oceny Pracy, protokołem zbiorczym I etapu oraz zgodami na przetwarzanie danych osobowych (decyduje data wpływu pracy do Komitetu). Protokół zbiorczy należy również przesłać w wersji elektronicznej na adres właściwego komitetu okręgowego.

Wzór zgody na przetwarzanie danych osobowych zostanie umieszczony na stronie internetowej wraz z Kartami Oceny Pracy.

2. Zawody II stopnia – okręgowe

- **do 20 grudnia 2017 r.** – Komitety Okręgowe dokonują weryfikacji oceny prac uczniów zakwalifikowanych do zawodów II stopnia oraz ustalają listę osób dopuszczonych do części pisemnej zawodów. Listę uczniów zakwalifikowanych do części pisemnej oraz informację o miejscu i terminie przeprowadzenia części pisemnej i ustnej zawodów II stopnia, Komitety Okręgowe zamieszczają na własnych stronach internetowych lub stronie internetowej Komitetu Głównego;
- **w ciągu 5 dni roboczych od ogłoszenia wyników** na stronie internetowej – uczniowie mogą składać ewentualne odwołania od decyzji Komitetów Okręgowych;
- **do 5 stycznia 2018 r.** – Komitety Okręgowe rozpatrują ewentualne odwołania od decyzji o dopuszczeniu do części pisemnej zawodów II stopnia i publikują ostateczną listę zakwalifikowanych osób;
- **9–11 lutego 2018 r.** – część pisemna (10 lutego) i ustna (11 lutego) zawodów II stopnia.

3. Zawody III stopnia – finałowe

- **luty–marzec 2018 r.** – Komitet Główny weryfikuje prace pisemne zawodów II stopnia i na zebraniu plenarnym kwalifikuje uczniów do zawodów III stopnia Olimpiady Geograficznej;
- **do 15 marca 2018 r.** – Komitet Główny ogłasza na stronie internetowej www.olimpiada-geograficzna.edu.pl oficjalne wyniki zawodów II stopnia i listę uczniów dopuszczonych do zawodów III stopnia;
- **w ciągu 5 dni roboczych od ogłoszenia wyników** na stronie internetowej mogą być składane do Komitetu Głównego ewentualne odwołania od decyzji o dopuszczeniu do zawodów III stopnia;
- **19–22 kwietnia 2018 r.** – zawody finałowe XLIV Olimpiady Geograficznej w Zamościu.

4. Obóz szkoleniowo-kwalifikacyjny

- **25–27 maja 2018 r.** – obóz szkoleniowo-kwalifikacyjny dla potencjalnych uczestników Międzynarodowej Olimpiady Geograficznej w Quebec City.

5. Zawody międzynarodowe

- **czerwiec / lipiec 2018 r.** – V Bałtycka Olimpiada Geograficzna;
- **31 lipca–6 sierpnia 2018 r.** – XV Międzynarodowa Olimpiada Geograficzna w Quebec City

VII. TEMATY PRAC ZAWODÓW I STOPNIA

Temat A

Miasto i jego związki z otoczeniem

Wytyczne do wykonania pracy:

- Wybierz miasto: najlepiej te, w którym mieszkasz lub mieszkasz od niego w najbliższej odległości (ale może to być również miasto, które dobrze znasz, wraz z jego okolicą). Następnie określ wstępnie zasięg jego oddziaływania, związany z codzienną aktywnością ludzi – dojazdami do pracy i do szkół, zakupami, załatwianiem spraw w urzędach itp. W przypadku mniejszych miast będzie to zazwyczaj jedna gmina (gmina miejsko-wiejska z tym miastem) lub 1–2 gminy sąsiednie. W przypadku większych miast może to być zbyt duży obszar, wówczas zakres swoich analiz najlepiej ogranicz do 5–10 gmin.
- Uzasadnij powyższy wybór pokazując oddziaływania silne, dotyczące najbliższego otoczenia i ewentualnie słabe, sięgające nieraz dużych odległości, a nawet zagranicę.
- Uporządkuj zakresy oddziaływania tego miasta, tj. sklasyfikuj rodzaje związków otoczenia z miastem, związane np. rynkiem pracy (dojazdy pracownicze), transportem, osadnictwem, różnego rodzaju usługami dla mieszkańców i przedsiębiorstw, ale także wpływem na środowisko przyrodnicze.
- Zbierz i zestaw materiały mogące w sposób ilościowy i jakościowy pomóc w analizie i opisie różnorodnych związków miasta z jego otoczeniem w wyróżnionych przez Ciebie kategoriach. Mogą to być mapy, zdjęcia lotnicze, obrazy satelitarne, fotografie, opisy, dane statystyczne (demograficzne, ekonomiczne i inne), dokumentujące zjawiska i procesy zachodzące w otoczeniu miasta. Wykonaj dokumentację kartograficzną i fotograficzną obrazującą związki miasta z otoczeniem (np. przepływy osób, kierunki i natężenie oddziaływań, wpływ na osadnictwo, użytkowanie terenów, środowisko). Jeśli zebrane dane pozwalają na porównania, dokonaj porównań w tabelach i na wykresach, np. natężenia danego zjawiska w miejscowościach, gminach, ruchu na drogach itp.
- Wykonaj opisową (tekstową) część opracowania zawierającą:
 - wprowadzenie z uzasadnieniem wyboru i charakterystyką obszaru badań;
 - opis procedury badawczej i wykorzystanych materiałów źródłowych;
 - przegląd źródeł informacji, w miarę możliwości wraz z oceną ich wiarygodności (np. „oficjalne” migracje oparte są na urzędowych zameldowaniach);
 - opis związków wybranego miasta w wydzielonych przez Ciebie kategoriach/rodzajach aktywności człowieka, możliwie udokumentowany pozyskanymi przez Ciebie danymi z różnych źródeł;
 - ocenę obserwowanych zjawisk i procesów z punktu widzenia jakości życia, racjonalności zagospodarowania, efektywności infrastruktury oraz wpływu na środowisko. Nie wahaj się prezentować własny punkt widzenia, staraj się jednak go uzasadnić;

- prognozę oddziaływania miasta na tereny sąsiednie w przyszłości;
- podsumowanie z syntetycznymi wnioskami.

- Nadaj swojej pracy odpowiedni tytuł, wynikający ze specyfiki wybranego obszaru i charakteru opisywanych związków.

Kryteria oceny pracy

A.	Trafność wyboru obszaru badań oraz sformułowania tytułu pracy	10 pkt
B.	Poprawność merytoryczna i szczegółowość klasyfikacji rodzajów związków miasta z otoczeniem	20 pkt
C.	Poprawność oceny obserwowanych zjawisk i procesów w relacji miasto-otoczenie z punktu widzenia jakości życia, racjonalności zagospodarowania, efektywności infrastruktury oraz wpływu na środowisko	15 pkt
D.	Racjonalność prognozy oddziaływania miasta na tereny sąsiednie w przyszłości	10 pkt
E.	Zakres i poprawność dokumentacji graficznej	20 pkt
F.	Formalna strona opracowania: poprawność językowa i ortograficzna, umiejętność zestawiania literatury i innych źródeł, przypisy, wykaz ilustracji i załączników, konstrukcja opracowania	20 pkt
G.	Walory dodatkowe pracy według oceny nauczyciela/jurora	5 pkt

Uwagi:

- Tematy są przeznaczone **do wykonania w formie opracowań tekstowych**. Prace, których autorzy nie zastosują się do tej reguły, nie będą oceniane!
- Każdy z autorów wybierając temat powinien odpowiednio zmodyfikować tytuł swojego opracowania, umieszczając w nim nazwy własne charakteryzowanych przez siebie obiektów (obszar, gmina).

Temat B

Znaczenie gleb dla rozwoju wybranej gminy

Wytyczne do wykonania pracy:

- Wybierz gminę wiejską lub obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej. Najlepiej, gdyby gmina ta miała charakter słabo zurbanizowany, z udziałem rolnictwa (hodowli, uprawy, ogrodnictwa, warzywnictwa itp.).
- Scharakteryzuj wybraną gminę pod względem przyrodniczym (klimat, powierzchniowe utwory geologiczne, rzeźba terenu, wody, roślinność) oraz stopnia przekształcenia terenu przez człowieka (osadnictwo, sieć transportowa, użytkowanie terenu, funkcje gospodarcze, tj. rolnictwo, leśnictwo, przemysł – jeśli występuje, itd.).
- Opisz kilka (3–5) genetycznych typów gleb występujących na obszarze gminy na podstawie własnych obserwacji, odsłonień naturalnych lub wykopów, jak też innych dostępnych materiałów (literatura gleboznawcza dotycząca typów gleb i procesów glebowych). Opisz zróżnicowanie występujących na obszarze gminy gleb pod względem wartości użytkowej dla rolnictwa i ich rozprzestrzenienie. Wykorzystaj dostępne w urzędzie gminy materiały dotyczące klas bonitacyjnych gleb. Przedstaw zróżnicowanie gleb na mapie lub mapach.
- Oceń, czy na analizowanym przez Ciebie obszarze gminy występują zagrożenia dla gleb, takie jak erozja, osuwiska, obniżenie zawartości materii organicznej, zanieczyszczenia substancjami niebezpiecznymi, a ponadto zasklepienie, zagęszczenie, zasolenie i in.
- Opisz strukturę użytkowania terenu w gminie na podstawie różnych źródeł (zestawień i materiałów kartograficznych dostępnych w urzędach gmin, map cyfrowych i zdjęć satelitarnych dostępnych w internecie, np. geoportal.gov.pl, GoogleEarth, Corine Land Cover). Wykorzystaj, jeśli istnieje, szczegółową literaturę gleboznawczą na temat wybranej gminy w dostępnych repozytoriach naukowych (PAN, uczelniach wyższych, Instytucie Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach i in.).
- Zapoznaj się z głównymi dokumentami gminy dotyczącymi jej rozwoju przestrzennego, takimi jak strategia rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Opisz te elementy rozwoju społeczno-gospodarczego, które mają związek z rodzajami i jakością gleb oraz wpływają na gleby.
- Na podstawie przeprowadzonych analiz oceń racjonalność obecnej struktury użytkowania gleb w gminie i zaproponuj jej zmiany pod kątem optymalnego wykorzystania typów gleb dla różnych działalności (np. rolnictwo, zalesienia, zabudowa, turystyka i rekreacja).
- Wykonaj odpowiednią dokumentację graficzną (mapy, tabele, fotografie itp.).
- Nadaj swojej pracy odpowiedni tytuł, wynikający ze specyfiki wybranego obszaru i podjętej problematyki.

Kryteria oceny pracy

A.	Trafność wyboru obszaru badań oraz sformułowania tytułu pracy	10 pkt
B.	Poprawność merytoryczna i wnikliwość charakterystyki warunków przyrodniczych gminy ze szczególnym uwzględnieniem gleb	20 pkt
C.	Poprawność merytoryczna i wnikliwość charakterystyki rozwoju przestrzennego gminy ze szczególnym uwzględnieniem czynników wpływających na gleby	10 pkt
D.	Trafność oceny racjonalności obecnej struktury użytkowania gleb w gminie oraz propozycje zmian	15 pkt
E.	Zakres i poprawność dokumentacji graficznej	20 pkt
F.	Formalna strona opracowania: poprawność językowa i ortograficzna, umiejętność zestawiania literatury i innych źródeł, przypisy, wykaz ilustracji i załączników, konstrukcja opracowania	20 pkt
G.	Walory dodatkowe pracy według oceny nauczyciela / jurora	5 pkt

Uwagi:

- Tematy są przeznaczone **do wykonania w formie opracowań tekstowych**. Prace, których autorzy nie zastosują się do tej reguły, nie będą oceniane!
- Każdy z autorów wybierając temat powinien odpowiednio zmodyfikować tytuł swojego opracowania, umieszczając w nim nazwy własne charakteryzowanych przez siebie obiektów (obszar, gmina).

Temat C

Propozycja utworzenia nowego rezerwatu przyrody

Wytyczne do wykonania pracy:

- Wybierz nie objęty ochroną rezerwatową obszar o szczególnych walorach przyrodniczych, którego powierzchnia jest mniejsza niż 500 ha. Wybrany obszar może (ale nie musi) znajdować się na terenie objętym innymi formami ochrony powierzchniowej (Natura 2000, strefa chronionego krajobrazu, park krajobrazowy, park narodowy itd.), mogą też znajdować się na jego terenie obiekty przyrodnicze objęte ochroną (pomniki przyrody, użytki ekologiczne). Uzasadnij swój wybór, zwracając uwagę na wyjątkowość walorów przyrodniczych obszaru.
- Zbierz materiały dotyczące walorów przyrodniczych (przrody żywej, nieożywionej lub obu – zależnie od walorów obiektu) wybranego obszaru, a także zagrożeń, które prowadzić mogą do ich zniszczenia.
- Wykonaj dokumentację graficzną:
 - kartograficzną (w formie szkicu topograficznego), pokazującą granice proponowanego rezerwatu na tle terenów sąsiednich,
 - fotograficzną, ilustrującą walory przyrodnicze wybranego obszaru i – ewentualnie – zagrożenia. Jeśli zebrane materiały pozwalają, dokonaj zestawień w tabelach i na wykresach.
- Wykonaj opisową (tekstową) część pracy zawierającą:
 - wprowadzenie z uzasadnieniem wyboru (podkreśl wyjątkowość walorów) i charakterystyką terenu planowanego rezerwatu;
 - opis procedury badawczej i wykorzystanych materiałów źródłowych;
 - przegląd źródeł informacji, w miarę możliwości wraz z oceną ich wiarygodności;
 - lokalizację proponowanego rezerwatu przyrody, tak w odniesieniu do zróżnicowania środowiska przyrodniczego (np. w dolinie rzeki, w jednostce podziału fizycznogeograficznego, krainie geobotanicznej itd.), jak i społeczno-gospodarczego (jednostka podziału administracyjnego, odległość od wielkiego miasta, dostępność komunikacyjna itd.);
 - charakterystykę walorów przyrodniczych wybranego obszaru;
 - wskazanie proponowanej formy ochrony rezerwatowej (np. rezerwat ścisły, częściowy, faunistyczny, geologiczny, stepowy itd.) oraz jej uzasadnienie;
 - opis możliwych skutków wprowadzenia ochrony rezerwatowej (nie muszą to być wyłącznie skutki przyrodnicze, mogą dotyczyć także np. zmian społecznych);
 - propozycje udostępnienia terenu rezerwatu dla potrzeb ruchu turystycznego (nawet w przypadku rezerwatu ścisłego może to być np. szlak turystyczny poprowadzony jego skrajem) wraz z uzasadnieniem;
 - podsumowanie z wnioskami i ewentualną prognozą dalszych zmian na obszarze objętym ochroną rezerwatową.
 - Nadaj swojej pracy odpowiedni tytuł, wynikający ze specyfiki wybranego obszaru i proponowaną formę ochrony rezerwatowej.

Uwaga! W uzasadnionych przypadkach powyższy schemat może być modyfikowany, możesz też wprowadzać rozszerzenia, np. przeprowadzić ankietę wśród ludzi mieszkających w pobliżu proponowanego rezerwatu, co sądzą oni o Twoim pomysle. Przedstawiając propozycje, nie wahaj się prezentować własne stanowisko, staraj się jednak je uzasadnić.

Kryteria oceny pracy

A.	Trafność wyboru obszaru, który proponuje się objąć ochroną oraz sformułowania tytułu pracy	10 pkt
B.	Poprawność wyboru cech środowiska przyrodniczego świadczących o wyjątkowości wybranego terenu, dobór odpowiednich metod badań, przeprowadzenia obserwacji	15 pkt
C.	Wnikliwość opisu elementów środowiska przyrodniczego, poprawność merytoryczna analizy	15 pkt
D.	Umiejętność wyciągania wniosków, formułowania zależności dotyczących relacji między elementami środowiska oraz między ewentualnymi zagrożeniami a stanem środowiska, dokonywania oceny zagrożeń, uzasadnienie objęcia danego terenu konkretną formą ochrony rezerwatowej	15 pkt
E.	Zakres i poprawność dokumentacji graficznej	20 pkt
F.	Formalna strona opracowania: poprawność językowa i ortograficzna, umiejętność zestawiania literatury i innych źródeł, przypisy, wykaz ilustracji i załączników, konstrukcja opracowania	20 pkt
G.	Walory dodatkowe pracy według oceny nauczyciela / jurora	5 pkt

Uwagi:

- Tematy są przeznaczone **do wykonania w formie opracowań tekstowych**. Prace, których autorzy nie zastosują się do tej reguły, nie będą oceniane!
- Każdy z autorów wybierając temat powinien odpowiednio zmodyfikować tytuł swojego opracowania, umieszczając w nim nazwy własne charakteryzowanych przez siebie obiektów (obszar, gmina).

Temat D

Projekt jednodniowej wycieczki hydrologicznej

Wytyczne do wykonania pracy:

- Wybierz obszar o powierzchni nie mniejszej niż 10 km², ale nie przekraczający 100 km², na którym występują różne rodzaje obiektów hydrologicznych: naturalne (np. źródła, młaki, bagna, rzeki, strumienie, jeziora, wodospady) oraz antropogeniczne (np. zbiorniki zaporowe, sadzawki, kanały). Zgromadź możliwie wszechstronne informacje o kilku wybranych obiektach na podstawie literatury, archiwalnych map i fotografii, własnych pomiarów i obserwacji terenowych, rozmów z mieszkańcami i in.
- Zaproponuj trasę jednodniowej (4–8-godzinnej) wycieczki hydrologicznej (pieszej lub rowerowej) po wybranym obszarze, z podziałem trasy na odcinki z postojami, na których będą znajdować się wybrane przez Ciebie obiekty hydrologiczne. Zaproponuj także trasę wycieczki w wersji dłuższej (około 12-godzinnej), dla grupy z lepszą kondycją fizyczną (miejsce rozpoczęcia i zakończenia wycieczki muszą być takie same dla obu tras). Określ, kim mają być uczestnicy wycieczki (młodzież szkolna, osoby dorosłe, rodziny z dziećmi itp.).
- Zaplanuj czas przeznaczony na poszczególne odcinki wycieczki i postoje. Uwzględnij konieczność omówienia poszczególnych obiektów w terenie. Pamiętaj, aby trasa wycieczki uwzględniła lokalne ograniczenia, np. możliwość wstępu na dany obszar, przemieszczania się po terenie po silnych opadach deszczu (np. na terenach podmokłych), zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom wycieczki w trakcie zwiedzania obiektu hydrotechnicznego (np. śluzy).
- Wykonaj topograficzny szkic trasy wycieczki. W tym celu wykorzystaj podkład topograficzny, ortofotomapę lub mapę hydrologiczną. Pamiętaj o naniesieniu na szkic położenia obiektów hydrologicznych i stanowisk obserwacyjnych.
- Sporządź tekstową część opracowania zawierającą cele wycieczki oraz opisy poszczególnych odcinków tras oraz miejsc postojowych wraz ze znajdującymi się tam obiektami hydrologicznymi (łącznie z dokumentacją fotograficzną, własnymi szkicami, schematami itd.).
- W zakończeniu części tekstowej przedstaw sposoby wykorzystania oraz oceń przyrodnicze i gospodarcze znaczenie wód powierzchniowych na wybranym obszarze (siedliskowe, działanie erozyjne, zaopatrzenie w wodę, wodopój, miejsce rekreacji itd.). Oceń także stopień przydatności wybranego obszaru dla popularyzacji wiedzy geograficznej i krajoznawczej (np. podczas wycieczek szkolnych).
- Nadaj swojej pracy odpowiedni tytuł, wynikający ze specyfiki wybranego obszaru lub charakteru wycieczki.

Kryteria oceny pracy

A.	Trafność wyboru obszaru na potrzeby wycieczki oraz sformułowania tytułu pracy	10 pkt
B.	Poprawność merytoryczna i wnikliwość opisu hydrologicznego wybranego obszaru, zwłaszcza wybranych obiektów hydrologicznych	20 pkt
C.	Odpowiednie sprecyzowanie celów wycieczki oraz oryginalność i poprawność zaproponowanej trasy wycieczki	15 pkt
D.	Poprawność oceny znaczenia wód powierzchniowych na wybranym obszarze oraz stopnia przydatności obszaru do popularyzacji wiedzy geograficznej i krajoznawczej	10 pkt
E.	Zakres i poprawność dokumentacji graficznej	20 pkt
F.	Formalna strona opracowania: poprawność językowa i ortograficzna, umiejętność zestawiania literatury i innych źródeł, przypisy, wykaz ilustracji i załączników, konstrukcja opracowania	20 pkt
G.	Walory dodatkowe pracy według oceny nauczyciela / jurora	5 pkt

Uwagi:

- Tematy są przeznaczone **do wykonania w formie opracowań tekstowych**. Prace, których autorzy nie zastosują się do tej reguły, nie będą oceniane!
- Każdy z autorów wybierając temat powinien odpowiednio zmodyfikować tytuł swojego opracowania, umieszczając w nim nazwy własne charakteryzowanych przez siebie obiektów (obszar, gmina).

VIII. MIĘDZYNARODOWE ZAWODY GEOGRAFICZNE

Międzynarodowa Olimpiada Geograficzna International Geography Olympiad

Zawody Międzynarodowej Olimpiady Geograficznej organizowanej pod auspicjami Międzynarodowej Unii Geograficznej przeznaczone są dla uczniów w wieku 16–19 lat. W latach 1996–2012 zawody Międzynarodowej Olimpiady Geograficznej odbywały się co 2 lata, a począwszy od 2012 r. odbywają się corocznie. Polacy uczestniczyli we wszystkich edycjach Olimpiady, potwierdzając swój wysoki poziom – siedmiokrotnie Polacy wracali z laurami zwycięzców w klasyfikacji drużynowej (1996, 1998, 2000, 2004, 2006, 2015, 2017). Odnieśli również znaczące sukcesy w klasyfikacji indywidualnej.

44

Nr edycji	Miasto (Państwo)	Rok	Zawodnik	Medal* – miejsce indywidualnie	Miejsce drużynowo / Liczba drużyn startujących
1	Haga (Holandia)	1996	Krzysztof Rozenkiewicz Łukasz Gągała Wojciech Zalewski	3 wyróżnienie wyróżnienie	1/5
2	Lizbona (Portugalia)	1998	Katarzyna Kwiecińska Jacek Zdrojewski Szymon Fidziński Krzysztof Dąbrowski	1 2 4 6	1/5
3	Seul (Korea Płd.)	2000	Adam Biliński Magdalena Bieroza Piotr Wilczyński	1 3 20	1/13
4	Durban (RPA)	2002	Jakub Szmyd Katarzyna Kot Tomasz Sawicki Iwona Oćwieja	4 5 5 6	2/12
5	Gdynia (Polska)	2004	Maciej Hermanowicz Katarzyna Kazior Jan Bolanowski Piotr Tymoszek	złoty – 1 złoty – 2 złoty – 3 złoty – 5	1/16
6	Brisbane (Australia)	2006	Jacek Próchniak Jakub Redlicki Artur Malantowicz Tomasz Przeździecki	złoty – 1 złoty – 2 złoty – 8 srebrny – 18	1/23

7	Kartagina (Tunezja)	2008	Piotr Żoch Piotr Kosz Michał Bil Bartosz Gierlach	srebrny – 16 brązowy – –	9/24
8	Tajpej (Tajwan)	2010	Bartosz Gierlach Jan Kreft Wojciech Kaczmarczyk Wojciech Lechowski	złoty – 6 srebrny – 18 brązowy – 34 brązowy – 36	3/27
9	Kolonia (Niemcy)	2012	Wojciech Kaczmarczyk Wojciech Labuda Jakub Mikrut Kosma Nykiel	złoty – 2 srebrny – 13 brązowy – 38 brązowy – 57	3/32
10	Kioto (Japonia)	2013	Wojciech Labuda Piotr Siwek Jakub Wolak Filip Matras	srebrny – 19 srebrny – 25 brązowy – 35 –	5/32
11	Kraków (Polska)	2014	Michał Kuźba Michał Piłat Maciej Rzeszutek Tomasz Grzyb	brązowy – 44 brązowy – 48 brązowy – 71 –	17/36
12	Twer (Rosja)	2015	Michał Kuźba Michał Piłat Paweł Goleniowski Janusz Godziek	złoty – 9 złoty – 13 srebrny – 28 brązowy – 44	1/40
13	Pekin (Chiny)	2016	Paweł Goleniowski Anna Kurop Janusz Godziek Daniel Dylewski	srebrny – 38 brązowy – 52 – –	19/45
14	Belgrad (Serbia)	2017	Anna Kurop Jakub Pypkowski Daniel Dylewski Adrian Krzemiński	złoty – 3 złoty – 11 srebrny – 33 brązowy – 49	1/41

* – do 2002 roku nie przyznawano medali

Środkowoeuropejska Olimpiada Geograficzna

Central European Regional International Geography Olympiad

W latach 2003–2011, co 2 lata odbywały się Środkowoeuropejskie Olimpiady Geograficzne. Zawody te przeznaczone były dla uczniów w wieku 16–19 lat. W związku z decyzją Międzynarodowej Unii Geograficznej o organizacji Międzynarodowej Olimpiady Geograficznej rokrocznie, ostatnia edycja Środkowoeuropejskiej Olimpiady Geograficznej odbyła się w 2011 roku.

Polska drużyna pięciokrotnie uczestniczyła w zawodach Środkowoeuropejskiej Olimpiady Geograficznej drużynowo zajmując 1. miejsce w 2011 r. (Brno-Jedovnice, Czechy) oraz czterokrotnie zajmując 2. miejsce w 2003 r. (Brno Jedovnice, Czechy), 2005 r. (Rakov Skocjan, Słowenia), 2007 r. (Bratysława, Słowacja) i w 2009 r. (Chorzów, Bielsko-Biała, Polska). Polscy uczniowie czterokrotnie zwyciężali w klasyfikacji indywidualnej – w 2003 r. Tomasz Sawicki, w 2005 r. Krystyna Koziół, w 2009 r. Piotr Żoch, a w 2011 r. Grzegorz Cieplak.

Więcej informacji na stronie:

<http://www.olimpiadageograficzna.edu.pl/olimpiady-miedzynarodowe/cerigeo/>

National Geographic World Championship

Od 1993 roku, co 2 lata odbywały się zawody organizowane przez National Geographic Society. Były one adresowane do uczniów w wieku do lat 16. Polska po raz pierwszy udział wzięła w roku 2003. Nasz kraj na tych zawodach reprezentowali najlepsi zawodnicy zawodów finałowych polskiej Olimpiady, spełniający kryterium wieku wymagane przez organizatorów. Zawody miały charakter drużynowy i nie była prowadzona klasyfikacja indywidualna.

Polska drużyna sześciokrotnie startowała w zawodach, za każdym razem zajmując miejsce w pierwszej dziesiątce. Największy sukces – 3. miejsce na zawodach w Meksyku w 2009 osiągnęła drużyna w składzie: Piotr Byrski, Wojciech Kaczmarczyk, Gabriel Stachura. Ostatnie zawody odbyły się w 2013 r. – organizator zawiesił przeprowadzanie zawodów.

Więcej informacji na stronie:

<http://www.olimpiadageograficzna.edu.pl/olimpiady-miedzynarodowe/national-geographic/>

Bałtycka Olimpiada Geograficzna

Baltic Regional Geography Olympiad (Baltic iGeo)

Zawody Baltic iGeo odbyły się dotychczas cztery razy. W 2014, 2015 i 2016 roku zostały zorganizowane na Łotwie, a w 2017 na Litwie przez tamtejsze zespoły związane z Międzynarodową Olimpiadą Geograficzną. Zawody te oprócz samodzielnych zawodów stanowią etap przygotowawczy do udziału w Międzynarodowej Olimpiadzie Geograficznej.

Nr edycji	Miasto (Państwo)	Rok	Zawodnik	Lokata* (miejsce indywidualnie)
I	Vamiera (Łotwa)	2014	Polska nie uczestniczyła w zawodach	
II	Vamiera (Łotwa)	2015	Michał Kuźba Michał Piłat Mateusz Rajczyk Paweł Goleniowski Jakub Pypkowski Janusz Godziek Krzysztof Piasecki Daniel Dylewski	I (1) II (4) II (6) – (14) – (19) – (23) – (26) – (29)
III	Dyneburg (Łotwa)	2016	Karol Czarnecki Janusz Godziek Paweł Goleniowski Jakub Pypkowski Daniel Dylewski Anna Kurop Kacper Kanturski Mateusz Olszewski	I (2) II (5) III (11) III (12) – (16) – (17) – (28) – (33)
IV	Kłajpeda (Litwa)	2017	Grzegorz Dybowski Anna Kurop Jakub Pypkowski Adrian Krzemiński Wiktor Odziemczyk Daniel Dylewski Szymon Mol Justyna Ciesielska	II (5) II (6) III (13) III (18) – (22) – (23) – (28) – (37)

* Lokaty I, II, III stosowane są zamiennie z medalami złotym, srebrnym i brązowym.

IX. NAGRODY OLIMPIADY GEOGRAFICZNEJ

Nagrody Komitetu Głównego Olimpiady Geograficznej

W roku 2017 następujący nauczyciele geografii zostali wyróżnieni nagrodami **Komitetu Głównego Olimpiady Geograficznej** (finansowanymi ze środków Oddziału Olimpijskiego PTG):

- » mgr Małgorzata BŁOSZYŃSKA – II Liceum Ogólnokształcące w Białymstoku
- » dr Łukasz CHUDZIAK – XVI Liceum Ogólnokształcące w Poznaniu
- » mgr Tomasz FABJAŃSKI – AZSO I LO im. J. Słowackiego w Chorzowie
- » mgr Marta HELT – Liceum Ogólnokształcące nr III we Wrocławiu
- » mgr Iwona KOTOWSKA – III Liceum Ogólnokształcące w Gdyni
- » mgr Michał LIS – II Liceum Ogólnokształcące w Warszawie
- » mgr Wojciech OLEJNICZAK – VI Liceum Ogólnokształcące w Bydgoszczy
- » mgr Edyta OSUCH – V Liceum Ogólnokształcące w Krakowie
- » mgr Jolanta RADGOWSKA – I Liceum Ogólnokształcące w Łomży
- » dr Tomasz RYDZEWSKI – XIII Liceum Ogólnokształcące w Szczecinie
- » mgr Andrzej ŚWIĄTEK – LO Sióstr Prezentek im. Jana Pawła II w Rzeszowie

Nagrody otrzymali nauczyciele – opiekunowie największej liczby uczniów zakwalifikowanych do zawodów ustnych II etapu.

Odznaka imienia Pani Profesor Anny Dylikowej

Komitet Główny Olimpiady Geograficznej i Olimpiady Nautologicznej dnia 9 lutego 2002 roku ustanowił „Odznakę imienia Pani Profesor Anny Dylikowej”.

Odznaka ta jest przyznawana nauczycielom, którzy wychowali najliczniejsze grono finalistów i laureatów obu olimpiad oraz osobom szczególnie zasłużonym dla rozwoju idei naszej Olimpiady.

W latach 2002 – 2016 odznakę otrzymało 81 osób.

W roku 2017 odznakę otrzymał

- » 82. mgr Bogdan Siemianowski – LO w Nowym Mieście Lubawskim

Fot. Tomasz Sawicki

Międzynarodowa Olimpiada Geograficzna Belgrad 2017

Fot. Tomasz Rachwał

Bałtycka Olimpiada Geograficzna (Baltic iGeo)

Darczyńcy zawodów finałowych oraz Fundatorzy nagród dla Laureatów i Finalistów XLIV Olimpiady Geograficznej

Olimpiada Geograficzna jest dotowana przez Ministerstwo Edukacji Narodowej

Esri Polska Sp. z o.o.
 Fundacja Na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju
 Muzeum Ziemi PAN
 Nowa Era Sp. z o.o.
 Państwowa Szkoła Muzyczna w Suwałkach
 Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
 Podlaska Komunikacja Samochodowa Nova S.A. Oddział w Suwałkach
 Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Suwałkach Sp. z o.o.
 Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.
 Rada Rodziców przy I Liceum Ogólnokształcącym w Suwałkach
 Starostwo Powiatowe w Suwałkach
 Suwalski Park Krajobrazowy
 Urząd Miejski w Suwałkach
 Wigierski Park Narodowy
 Wydawnictwo Bezdroża Sp. z o.o.
 Wydawnictwo Naukowe PWN SA
 Wydawnictwo Pedagogiczne Operon Sp. z o.o.
 Yeti – Elsel Sp. z o.o. sp.k.

Patroni medialni

Geografia w Szkole
 Czasopismo „Poznaj Świat”

Wydawca:

Polskie Towarzystwo Geograficzne
Komitet Główny Olimpiady Geograficznej
ul. Podbiłę 2, 02-732 Warszawa

ISSN 1508-017X

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

*Olimpiada Geograficzna jest dotowana przez Ministerstwo Edukacji Narodowej
Sfinansowano ze środków Ministerstwa Edukacji Narodowej*